

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Diplomová práce

Obnova řízení

Lucie Šimková

Plzeň

2018

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie ŠIMKOVÁ**
Osobní číslo: **R13M0267P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Název tématu: **Obnova řízení**
Zadávající katedra: **Katedra trestního práva**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod
2. Vývoj institutu obnovy řízení
3. Postavení obnovy řízení mezi dalšími mimořádnými opravnými prostředky
4. Právní úprava obnovy řízení
5. Komparace s vybranou zahraniční právní úpravou
6. Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah kvalifikační práce:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury: **viz příloha**

Vedoucí diplomové práce: **Doc. JUDr. Jan Kocina, Ph.D.**
Katedra trestního práva

Datum zadání diplomové práce: **8. února 2017**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2018**



Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan



Doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M.
vedoucí katedry

V Plzni dne 3. srpna 2017

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Plzni, březen 2018

.....

Šimková Lucie

Poděkování:

Touto cestou bych ráda poděkovala doc. JUDr. Janu Kocinovi Ph. D. za odbornou pomoc a konzultace při psaní diplomové práce. V neposlední řadě také děkuji celé mojí rodině za podporu po celých 5 let mého studia.

Obsah

| | |
|--|--------|
| 1 Úvod | - 1 - |
| 2 Vývoj institutu obnovy řízení | - 3 - |
| 2. 1 Období raného feudalismu až do 16. stol. | - 3 - |
| 2. 2 17. století – 1948..... | - 4 - |
| 2.2.1 Úprava obnovy řízení v trestním řádu 1873..... | - 5 - |
| 2. 3 Československo v době socialismu | - 7 - |
| 2.3.1 Trestní řád z roku 1950 | - 7 - |
| 2.3.2 Trestní řád z roku 1956 | - 8 - |
| 2.4 Tzv. velká novela účinná od 1. 1. 2002 | - 8 - |
| 3 Postavení obnovy řízení mezi dalšími mimořádnými opravnými prostředky - | 10 - |
| 3.1 Význam mimořádných opravných prostředků..... | - 10 - |
| 3.2 Principy a zásady uplatňované u institutu obnovy řízení | - 11 - |
| 3.2.1 Zásady trestního procesu..... | - 11 - |
| 3.2.1.1 Zásada obžalovací | - 11 - |
| 3.2.1.2 Zásada ústnosti a bezprostřednosti | - 11 - |
| 3.2.1.3 Zásada veřejnosti | - 12 - |
| 3.2.1.4 Zásada volného hodnocení důkazů..... | - 12 - |
| 3.2.1.5 Zásada vyhledávací | - 12 - |
| 3.2.1.6 Zásada stíhání jen ze zákonných důvodů | - 12 - |
| 3.2.1.7 Zásada rychlosti řízení..... | - 13 - |
| 3.2.2 Specifické principy v řízení o obnově..... | - 13 - |
| 3.2.2.1 Princip vázanosti | - 13 - |
| 3.2.2.2 Devolutivní a suspenzivní účinek..... | - 13 - |
| 3.2.2.3 Dobrodiní v souvislosti | - 13 - |
| 3.2.2.4 Zákaz reformace in peius | - 14 - |
| 3.3 Komparace obnovy řízení s ostatními mimořádnými opravnými prostředky..... | - 14 - |
| 3.3.1 Stížnost pro porušení zákona | - 14 - |
| 3.3.2 Dovolání..... | - 15 - |
| 4 Právní úprava obnovy řízení..... | - 16 - |
| 4.1 Přípustnost podání návrhu na obnovu řízení | - 16 - |
| 4.2 Podmínky uplatnění obnovy řízení | - 16 - |
| 4.2.1 Důvody k povolení obnovy | - 17 - |
| 4.2.1.1 Nové skutečnosti nebo důkazy | - 17 - |

| | | |
|-----------|--|------|
| 4.2.1.2 | Porušení povinnosti policejním orgánem, státním zástupcem nebo soudem..... | 20 - |
| 4.2.1.3 | Zrušení právního předpisu..... | 21 - |
| 4.2.2 | Osoby oprávněné k podání návrhu na povolení obnovy..... | 21 - |
| 4.3 | Řízení před soudem | 23 - |
| 4.3.1 | Řízení o návrhu na povolení obnovy | 23 - |
| 4.3.1.1 | Příslušnost soudu | 24 - |
| 4.3.1.2 | Potřebná šetření a zajištění důkazů a osob | 25 - |
| 4.3.1.3 | Zamítnutí návrhu na povolení obnovy řízení | 27 - |
| 4.3.1.4 | Povolení obnovy řízení..... | 28 - |
| 4.3.1.5 | Beneficium cohaesionis..... | 30 - |
| 4.3.1.6 | Stížnost proti rozhodnutí o návrhu na povolení obnovy | 31 - |
| 4.3.1.7 | Formy zasedání soudu v obnovovacím řízení | 32 - |
| 4.3.1.7.1 | Veřejné zasedání | 32 - |
| 4.3.1.7.2 | Neveřejné zasedání | 33 - |
| 4.3.2 | Řízení po povolení obnovy | 34 - |
| 4.3.2.1 | Pokračování v řízení po povolení obnovy | 34 - |
| 4.3.2.2 | Rozhodnutí o vazbě obviněného | 37 - |
| 4.3.2.3 | Důsledky obnovy řízení konané ve prospěch obviněného | 39 - |
| 4.3.2.3.1 | Promlčecí doba | 39 - |
| 4.3.2.3.2 | Zákaz reformationis in peius..... | 40 - |
| 4.3.2.3.3 | Smrt obviněného..... | 41 - |
| 4.4 | Specifika obnovy řízení v řízení ve věcech mladistvých..... | 43 - |
| 4.5 | Náhrada škody | 44 - |
| 4.5.1 | Podmínky pro uplatnění nároku na náhradu škody..... | 45 - |
| 4.5.2 | Promlčení nároku na náhradu škody | 46 - |
| 5. | Komparace s vybranou zahraniční právní úpravou | 47 - |
| 5.1 | Slovenský trestný poriadok..... | 47 - |
| 5.1.1 | Mimoriádné opravné prostředky slovenského trestného poriadku | 47 - |
| 5.1.2 | Srovnání úpravy institutu obnovy řízení..... | 48 - |
| 6. | Závěr..... | 52 - |
| | Resumé | 54 - |
| | Seznam použitých zdrojů: | 55 - |

1 Úvod

Obnova řízení, jako mimořádný opravný prostředek, umožňuje znovu provést již učiněné trestní řízení v té samé věci, a to zejména tehdy, vyjdou-li najevo nové skutečnosti či důkazy, na základě kterých by bylo možné rozhodnout jinak a to nejen v pravomocném rozhodnutí o vině, ale také např. o mírnějším trestu, o nároku na náhradu škody apod. Tento mimořádný opravný prostředek má oporu v základním právu každého demokratického řádu – právu na spravedlivý proces. Jde o základní kámen všech demokratických právních řádů. Na základě práva na spravedlivé řízení může jednotlivec využít všech právních institutů a záruk, které mu právní řád umožňuje využít. Dále samozřejmě garantuje i nestrannou a nezávislou soudní moc. Širokou doktrínou spravedlivého procesu se zabývá nejen Ústavní soud, důležitou roli zde hraje i judikatura Evropského soudu pro lidská práva. Právo na spravedlivý proces je základní lidské právo, které je upraveno jak vnitrostátním ústavním pořádkem, konkrétně v Ústavě v hlavě čtvrté, která se věnuje moci soudní, dále v Listině základních práv a svobod v čl. 36, odst. 1, tak i v mezinárodních pramenech jako například v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod nebo Všeobecné deklaraci lidských práv. Porušení práva na spravedlivý proces je postižitelné na ústavněprávní nebo evropské úrovni. Lze se domáhat ochrany u Ústavního soudu nebo také Evropského soudu pro lidská práva.

Ve své diplomové práci se tímto mimořádným opravným prostředkem zabývám nejprve z historického úhlu. Stručně nastiňuji vývoj institutu obnovy řízení od doby feudálního uspořádání státu, řádu soudu trestního vydaného roku 1873 až po socialistické Československo, resp. trestní řády z roku 1956 a 1961. Kapitoly zakončuji velkou novelou z roku 2001, která přinesla změny mimo jiné do úpravy mimořádných opravných prostředků. Poté se věnuji postavení, které má obnova řízení mezi jinými mimořádnými opravnými prostředky, těmi jsou dovolání a stížnost pro porušení zákona. Do této kapitoly jsem zařadila i základní zásady trestního procesu a specifické principy uplatňované u institutu obnovy řízení. Nejrozsáhlejší kapitolou a jádrem diplomové práce je právní úprava obnovy řízení, kde rozebírám jednotlivé podmínky pro uplatnění obnovy řízení dané zákonodárcem. V další části se věnuji řízením před soudem. Řízením o povolení návrhu na obnovu řízení – obnovovacím řízením a samozřejmě řízením obnoveném, které nastává po povolení obnovy řízení. Stručně nastiňuji i úpravu

náhrady škody poskytované státem, pokud je poškozenému nezákonným rozhodnutím učiněna škoda. Závěrem své práce porovnám platnou právní úpravu obnovy řízení se zahraniční právní úpravou. Pro komparaci jsem si vybrala právní úpravu Slovenské republiky, jelikož je nám tato země všemi směry nejbližší a dlouhou dobu jsme mívali stejnou právní úpravu, proto bych se ráda věnovala tomu, jaké rozdíly teď v právní úpravě panují.

Téma obnova řízení jsem si vybrala jednak proto, že se chci v budoucnu věnovat trestnímu právu a také proto, že mi přišlo vhodné rozebrat prostředek ochrany v trestním řízení. Nesprávná soudní rozhodnutí mohou mít, a v trestněprávních věcech to platí dvojnásob, velmi špatný vliv na život nespravedlivě odsouzeného. Samozřejmě že pro společnost i pro stabilitu pravomocných rozhodnutí je nezbytná jejich nezměnitelnost, to však nemění nic na tom, že nelze vyloučit pochybení, která v trestních věcech mnohdy bývají závažná. Je důležité, aby existovala možnost bránit se proti takovému ohrožení spravedlivého a správného rozhodování a to i poté, co rozhodnutí soudu nabyde právní moci. I tato možnost nemůže být absolutní, proto zákonodárce stanovuje taxativní podmínky, za nichž lze obnovu povolit a proti kterým rozhodnutím je přístupná. Spravedlivé rozhodování je to, co společnost požaduje a stát jej zaručuje prostřednictvím institutů mimořádných opravných prostředků, které představují prolomení právní moci rozhodnutí v trestních věcech.

2 Vývoj institutu obnovy řízení

Dělení opravných prostředků na řádné a mimořádné je důsledkem dlouhodobého vývoje těchto institutů. Historický vývoj zde v nejstarších dobách nesměřuje pouze na obnovu řízení jako specifický mimořádný opravný prostředek, ale na opravné prostředky obecně, právě kvůli nerozlišování řádných a mimořádných opravných prostředků. Možnost napadnout rozhodnutí soudu byla poskytována již v období feudálně rozdrobeného státu a s vývojem právní kultury se postupně i tyto instituty rozvíjely. V pozdější, rozvinutější době, kdy už bylo možné rozeznávat opravné prostředky na řádné a mimořádné, směřuje historický vývoj už pouze na obnovu řízení.

2. 1 Období raného feudalismu až do 16. stol.

V období, kdy byl stát feudálně rozdroben, vykonávaly soudní moc knížecí soudy. Jak už to ve feudálně zařízených společnostech bývalo, odvozovaly svou pravomoc od oprávnění panovníka. Neexistoval však žádný právně zakotvený způsob, jak napadnout jejich rozhodnutí a tak jediným způsobem jak změnit rozhodnutí bylo směřovat žádost přímo ke knížeti. Je logické, že se zde uplatňuje soukromá iniciativa, stejně jako v celém trestním procesu v té době, který se odehrával výhradně a pouze jen na základě soukromého návrhu. V praxi tedy strana, která se cítila být rozhodnutím nějak dotčena, musela požádat knížete o změnu s tím, že i vítězná strana s tímto musela souhlasit – např. odsouzený mohl být propuštěn, avšak pouze se souhlasem vítězné strany.¹

V dalším období – stavovském – se soudcovská pravomoc přenesla hlavně na šlechtu. Stále se zde uplatňovala náprava ze soukromé iniciativy. Nejvyšší soudní tribunál určený pro šlechtu, byl pak zemský soud. Tento soud měl výraznou moc, že mu dokonce podléhal sám panovník a odvolání proti němu nebylo vůbec přípustné. Existovala však jedna možnost nápravy, a to napadení výroku soudce, pro jeho nesprávnost. Na základě napadení se pak konal samostatný proces, lze tedy říci, že z dnešního pohledu se jednalo o opravný prostředek mimořádný. Pokud byla nesprávnost výroku opravdu shledána, musel být změněn. Avšak pokud toto

¹ ŠÁMAL, Pavel. *Opravné prostředky v trestním řízení: stížnost pro porušení zákona: obnova řízení*. Praha: C.H. Beck, 1999. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-7179-249-7, str. 36

prokázáno nebylo, bylo napadení výroku považováno za urážku soudce, která byla dokonce trestána i smrtí.²

Co se týče práva městského, zde se už ve feudálním státu projevuje odvolání, jako řádný opravný prostředek. Jednalo se o odvolání, které osoba směřovala k tzv. vrchnímu právu, resp. k podkomořímu. Za řádný opravný prostředek se platil poplatek, nazývaný jako důkladné, či spomocné. Bylo tedy na svou dobu celkem nákladné, a jelikož zde bylo i velmi formalit, kterými byl tento proces opleten, lze se domnívat, že se institutu odvolání příliš nevyužívalo. V době stavovské se v městském právu rozlišovali dvě oblasti – oblast práva norimberského a magdeburská oblast. V prvně zmiňované působil soud Starého Města Pražského i jako soud odvolací, v druhé pak soud litoměřický. Co se týče litoměřického soudu, ten se ve sporných případech mohl obracet na kmetskou stolicí magdeburskou. Nejprve se však nejednalo o odvolání, stolice mu poskytovala pouze jakési stanovisko, později se stalo v podstatě odvolacím rozhodnutím, kterým byli rozhodnutí soudu prvního stupně změněny.³

Rada nad apelacemi, zřízena Ferdinandem I. roku 1548, byla důležitým mezníkem své doby. Už od začátku svého vzniku byl apelační soud zamýšlen jako odvolací instance. V jeho čele působil prezident, dále byl složen ze soudců z povolání. Tento soud rozhodoval o otázkách viny a trestu, ale i o otázkách svým způsobem dílčích, tedy např. o uložení tortury. Mohl rozsudek první instance změnit, potvrdit nebo zrušit.

2. 2 17. století – 1948

V 17. století probíhala byrokratizace absolutistické soudní moci. V souvislosti s tím byly zavedeny opravné prostředky, konkrétně v Obnoveném zřízení zemském, vyhlášené v roce 1627 (pro Čechy, pro Moravu o rok později). Zřízení zavedlo revizi rozhodnutí, které osoby napadaly pro neplatnost nebo zmatečnost rozhodnutí. Od vydání Josefínského hrdelního řádu (1707) se mohl odsouzený odvolat proti odsuzujícímu rozsudku. Odvolání směřovalo k apelačnímu soudu. V hrdelním řádu Marie Terezie byl upraven rekurs k panovníkovi, který

² ŠÁMAL, Pavel. *Opravné prostředky v trestním řízení: stížnost pro porušení zákona: obnova řízení*. Praha: C.H. Beck, 1999. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-7179-249-7, str. 37

³ ŠÁMAL, Pavel. *Opravné prostředky v trestním řízení: stížnost pro porušení zákona: obnova řízení*. Praha: C.H. Beck, 1999. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-7179-249-7, str. 37

nahradil odvolání. V druhé polovině 18. století byl zřízen druhý apelační soud se sídlem v Brně. Apelační soudy získaly všeobecnou pravomoc.⁴

Soud, který měl moc rušit výroky nižších soudů, byl Nejvyšší soudní úřad ve Vídni. Významný je fakt, že v 18. století bylo v podstatě konečně odděleno civilní řízení od řízení trestního, a to vydáním trestního řádu z roku 1788 Josefem II. Navázal na revizi z Obnoveného zřízení zemského tím, že upravil zmateční stížnost. Strany jí napadaly rozhodnutí u Vrchního kriminálního soudu.

V 19. století, respektive rakouské trestní právo, se opravným prostředkům už začíná podrobněji věnovat. Dochází k rozdělení na řádné a mimořádné opravné prostředky. Mezi řádné byly zařazovány odvolání a zmateční stížnost. Mezi mimořádné pak obnova řízení a zmateční stížnost pro zachování zákona. Obnova řízení mohla být podána v případě, že rozsudek nabyl právní moci a existovaly nové důkazy nebo skutečnosti. Návrh na obnovu řízení podle úpravy trestního řádu číslo 119/1873, § 352, směřoval proti skutkovým okolnostem případu. Nenapadal právní vady rozhodnutí.

2.2.1 Úprava obnovy řízení v trestním řádu 1873

Trestní řád z roku 1873 upravoval obnovu řízení ve svém paragrafu 352 a následující, rozeznával obnovu ve prospěch a v neprospěch obžalovaného. Podat návrh na obnovu řízení ve svůj prospěch mohl sám odsouzený, a to i po výkonu trestu. Jednou z podmínek podání obnovy, kterou mohl podat státní zástupce, nebo soukromý žalobce bylo, že trestný čin dosud nebyl promlčen, resp. jeho trestuhodnost nebyla promlčena. Trestní řád upravoval důvody pro podání návrhu odsouzeným:

§ 353

„Platně dle práva odsouzený může i po vykonaném trestu žádati za obnovu trestního řízení:

1. když dokáže, že odsouzení jeho bylo způsobeno zfalšováním nějaké listiny nebo křivým svědectvím anebo podkoupením aneb nějakým jiným trestným činem od někoho jiného vykonaným;

2. když uvede nové skutky nebo průvody, kteréž buď samy o sobě neb ve spojení s důkazy dříve vyhledanými vidí se býti příhodné, aby byl dle nich od

⁴ ŠÁMAL, Pavel. *Opravné prostředky v trestním řízení: stížnost pro porušení zákona: obnova řízení*. Praha: C.H. Beck, 1999. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-7179-249-7, str. 38

obžaloby osvobozen nebo odsouzen pro čin nějaký, jenž se má dle mírnějšího zákona trestního uvažovati;

3. když byly pro tentýž skutek odsouzeny dvě osoby neb více osob, a když při porovnání těchto nálezů i skutků, na nichž se zakládají, nevyhnutelně za to míti náleží, že jedna nebo několik těchto osob jsou nevinny. ‘⁵

Návrh na obnovu mohli ve prospěch odsouzeného podat i manžel, manželka, příbuzní v pokolení vzhůru nebo dolů stoupajícím a poručník a to i po jeho smrti.

Návrh na obnovu řízení, který směřoval k užití přísnějšího ustanovení zákona, tedy v neprospěch odsouzeného, mohl podat jen státní zástupce. Ve srovnání s dnešní úpravou však trestní řád 1873 stanovil 3 situace, kdy bylo možné tento návrh podat. Tak za prvé pokud se jednalo o zločin, na který bylo možné uložit trest smrti nebo doživotní trest, ale odsouzenému byl uložen pouze trest dočasný. Dále mohl státní zástupce podat návrh na obnovu řízení v neprospěch v případě, že podle přísnějšího ustanovení, kterého by se mělo užít, šlo uložit trest v délce nejméně 10 let, ale původně byl vyměřen trest nejvýše pětiletý. Poslední možností podání návrhu v neprospěch byla okolnost, že osoba byla odsouzená za přečin, avšak podle nových důkazů se jednalo o zločin.

Návrh se podával u sborového soudu první instance, který vedl řízení. Obnovením se pak vrátila věc do přípravného vyšetřování. To se pak vedlo a doplňovalo podle rozhodnutí, které obnovu povolilo. § 360 citovaného zákona pak umožňoval zkrácené řízení, pokud šlo o obnovu ve prospěch odsouzeného. Zde mohl soud, který obnovu povolil, vynést osvobozující rozsudek nebo takový rozsudek, který povoloval mírnějšího užití ustanovení zákona. To vše pouze se souhlasem žalobce. § 362 upravoval tzv. mimořádnou obnovu řízení za výjimečných okolností. Ta se mohla použít pouze v situaci, kdy šlo o obnovu ve prospěch odsouzeného a pouze pokud se jednalo o přečin nebo zločin. Mimořádná obnova řízení patřila do pravomoci Nejvyššího soudu. Rozdílem mezi typickou obnovou a touto mimořádnou byla skutečnost, že u mimořádné nebylo třeba, aby se uplatnily pravidelné podmínky obnovy, zejména pak nové skutečnosti a důkazy.

Závěrem ještě podotknu, že trestní řád z roku 1873 upravoval také zvláštní mimořádný opravný prostředek, kterým byla žádost o navrácení v předešlý stav pro zmeškanou lhůtu (navrácení k předešlému způsobu z příčiny prošlé lhůty). Tu šlo

⁵ Zákon ze dne 23.05.1873 č. 119/1873, jímž se zavádí nový řád soudu trestního, § 353

užit u všech opravných prostředků, které směřovaly vůči odsuzujícím rozsudkům, pokud odsouzený zmeškal lhůtu k jejich podání. Zákon č. 119/1873, jímž se zavádí nový řád soudu trestního, platil až do roku 1948, kdy byl nahrazen zákonem č. 319/1948, o zlidovění soudnictví, resp. zákonem č. 87/1950, o trestním řízení soudním.

2.3 Československo v době socialismu

2.3.1 Trestní řád z roku 1950

Nový trestní řád z roku 1950 zavedl odvolání jako jednotný opravný prostředek proti všem rozsudkům soudů prvního stupně. Odvoláním šlo napadat nesprávnosti výroků po stránce právní i skutkové. Nově upravoval stížnost, kterou bylo možné podat proti usnesení prokurátorů, jak státních, tak okresních. Stížnost bylo možné uplatnit i proti usnesení okresního a státního soudu. V obou případech tuto možnost však musel zákon výslovně připouštět. Mimořádné opravné prostředky upravoval trestní řád z roku 1950 dva. Řadil sem stížnost pro porušení zákona a obnovu řízení. Podání stížnosti pro porušení zákona bylo v pravomoci generálního prokurátora. Podával ji u Nejvyššího soudu, uplatňovala se proti všem pravomocným rozhodnutím prokurátorů nebo soudů, s výjimkou soudu Nejvyššího. Nejvyšší soud pokud shledal důvodnost stížnosti, rozhodnutí zrušil, a buď sám rozhodl, nebo vrátil věc orgánu, o jehož rozhodnutí šlo, aby znovu rozhodl.⁶

Obnova řízení byla přípustná proti pravomocným rozsudkům i proti usnesením o zastavení trestního řízení. I zde platila podmínka nových skutečností nebo důkazů nebo situace, kdy se prokurátor nebo soudce dopustil porušení úředních povinností, které bylo trestné a to nejen jako trestný čin ale i jako disciplinární delikt nebo přestupek. Nezměnilo se ani rozlišování návrhu na obnovu řízení ve prospěch a v neprospěch odsouzeného. V neprospěch mohl návrh podat pouze prokurátor, ve prospěch odsouzený a ty osoby, které za něj mohly podat odvolání a to i po jeho smrti. Soud, který rozhodoval v první stolici, rozhodoval také o povolení obnovy řízení. Zákon stanovil jednu výjimku, kdy o povolení rozhodoval státní soud na návrh státního prokurátora. Šlo o situaci, kdy se podle nových skutečností a důkazů mohlo jednat o některý z trestných činů, o kterých vedl přípravné řízení státní prokurátor. Pokud soud shledal návrh na obnovu jako

⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Opravné prostředky v trestním řízení: stížnost pro porušení zákona: obnova řízení*. Praha: C.H. Beck, 1999. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-7179-249-7, str. 43

důvodný, povolil obnovu a usnesením původní rozhodnutí zrušil. Usnesení o zrušení rozhodnutí mohlo být napadeno stížností. Poté se konalo obnovené řízení podle původní žaloby. Prokurátor mohl vzít žalobu zpět, v tom případě se věc vrátila do stadia vyšetřování nebo se konalo hlavní líčení na podkladě původní žaloby.⁷

2.3.2 Trestní řád z roku 1956

Roku 1956 a poté roku 1961 byly zákonodárcem vydány nové trestní řády. Ty v zásadě převzaly úpravu z trestního řádu 1950 s tím, že rozšiřovaly revizní princip na všechny opravné prostředky, tedy kromě obnovy řízení. Obnova řízení byla v trestním řádu z roku 1956 upravena podrobněji vzhledem ke svému předchůdci. Změnou bylo například to, že návrh na obnovu bylo možné podat i proti usnesením o zastavení trestního stíhání, které vydal prokurátor. V tomto případě musely být nové skutečnosti a důkazy velké kvality, aby odůvodňovaly podání obžaloby a o povolení rozhodoval soud, který by jinak byl příslušný k jednání o obžalobě. Další změnou byla možnost podat návrh proti výroku, jehož obsahem byl nárok na náhradu škody. Zde pak rozhodoval soud lidový, který měl pravomoc v občanskoprávních věcech. Návrh na obnovu řízení ve prospěch odsouzeného, který směřoval vůči výroku o nároku na náhradu škody, bylo možné podat pouze do 5 let od právní moci rozsudku.

Vývoj obnovy řízení byl dále prohlubován zákonem č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestním řádem), který je spolu s četnými novelami, platný dodnes. Největší míra novelizace nastala hlavně po roce 1990.

2.4 Tzv. velká novela účinná od 1. 1. 2002

Roku 2001 byl přijat zákon č. 265/2001 Sb., kterým se novelizoval trestní řád. Tato novela, označována jako velká, obsahovala změny, které mimo jiné upřesnily nejasnosti, které panovaly okolo institutu obnovy řízení. V první řadě změnila obsah § 277 trestního řádu, vymezila taxativně druhy pravomocných rozhodnutí, proti nimž lze podat návrh na obnovu řízení. Novela do výčtu pravomocných rozhodnutí zařadila trestní příkaz, usnesení o postoupení věci jinému orgánu, usnesení o schválení narovnání a usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání. Novinkou byla úprava zpětvzetí návrhu na obnovu řízení, které

⁷ BLÁHOVÁ, Ivana. *Rekodifikace trestního práva procesního v letech 1948-1950*. Praha: Auditorium, 2017. ISBN 978-80-87284-59-9, str. 206

dosud výslovně pro obnovu řízení upraveno nebylo, avšak postupovalo se na základě analogie na podkladě § 250, který upravuje zpětvzetí odvolání.

Největší změnou v rámci mimořádných opravných prostředků však bylo zavedení nového mimořádného opravného prostředku a to dovolání. Úprava mimořádných opravných prostředků v trestním procesu se tak přiblížila úpravě občanskoprávní. Byl jí umožněn přístup procesním stranám k Nejvyššímu soudu, jelikož do té doby se k Nejvyššímu soudu dostali pouze stížnosti pro porušení zákona, které ale může podat pouze ministr spravedlnosti. Úprava dovolání ani stížnosti pro porušení zákona není předmětem této diplomové práce a proto zde kapitolu ukončím.

3 Postavení obnovy řízení mezi dalšími mimořádnými opravnými prostředky

Přezkoumávání rozhodnutí je důležitou součástí praxe soudů. Náš právní řád rozeznává dva druhy opravných prostředků. V první řadě jsou to prostředky řádné, které směřují proti nepravomocným rozhodnutím. Sem zákon řadí stížnost, odvolání a odpor. Dále rozlišujeme opravné prostředky mimořádné, které už směřují proti rozhodnutím, které jsou v právní moci. Do této skupiny patří obnova řízení a vedle ní dovolání a stížnost pro porušení zákona. V následujících podkapitolách uvedu význam mimořádných opravných prostředků a srovnám jednotlivé mimořádné opravné prostředky.

3.1 Význam mimořádných opravných prostředků

Nikdo není neomylný. I při důkladné práci orgánů činných v trestním řízení se mohou vyskytnout chyby nebo nedostatky a ty mohou mít nepříznivé důsledky na konečné rozhodnutí. Proto je důležité mít instituty, které umožní prolomení zásady nezměnitelnosti pravomocných rozhodnutí. Opravné řízení lze také chápat jako dozor vyšších stupňů orgánů nad podřízenými orgány a tak usměrňování jejich praxe.

Opravné řízení má stanovená pravidla. Můžeme rozlišovat všeobecný účel opravného řízení, jímž se má na mysli zvyšování záruky uplatnění zásady materiální pravdy a ochrana občanů před možnými následky nesprávných rozhodnutí. Bezprostředním účelem je pak náprava konkrétního rozhodnutí. Širším účelem je zajišťování správného a jednotného výkladu zákona a v neposlední řadě zkvalitňování práce orgánů činných v trestním řízení.⁸ U obnovy řízení se nejvíce uplatňuje bezprostřední účel, napravuje se konkrétní pravomocné rozhodnutí, které bylo nesprávné z důvodů skutkových.

„Mimořádné opravné prostředky musí vzhledem k tomu, že jsou průlomem do právní moci rozhodnutí, respektovat omezení, že takový průlom je odůvodněn jen v případě, v němž rozhodnutí nebo řízení mu předcházející trpí takovými vadami, že setrvání na právní moci rozhodnutí by znamenalo vážné ohrožení správného a spravedlivého řízení.“⁹

⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1.10.2016 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 264/2016 Sb.*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-160-1, str. 602,603

⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Opravné prostředky v trestním řízení: stížnost pro porušení zákona: obnova řízení.* Praha: C.H. Beck, 1999. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-7179-249-7, str. 33

Možnost využít institut mimořádného opravného prostředku a současně rozhodnutí o něm se považuje za výjimečné opatření, jelikož pozdější změnou již pravomocného rozhodnutí se zasahuje do jeho nezměnitelnosti, vykonatelnosti a závaznosti. Tato skutečnost má neblahý vliv na právní jistotu a stabilitu společenských vztahů, které jsou pravomocným rozhodnutím dotčeny.¹⁰

3.2 Principy a zásady uplatňované u institutu obnovy řízení

Pro další výklad, kde se budu věnovat srovnání jednotlivých mimořádných opravných prostředků, mi přijde důležité uvést obecné základní zásady trestního procesu, zaměřím se hlavně na ty, které se nějakým způsobem mohou dotýkat obnovy řízení. Budu se také věnovat specifickým principům opravného řízení, které se uplatňují při používání institutu obnovy řízení a jiných opravných prostředků.

3.2.1 Zásady trestního procesu

Zásady jsou důležitým prvkem celého trestního procesu. Zásadami je ovládáno celé trestní řízení. Jejich důležitost vyplývá z toho, že je na nich vybudována celá organizace trestního řízení. Zásadami je ovlivněna také činnost orgánů činných v trestním řízení. Trestní řád zásady upravuje ve svém druhém paragrafu. Já zde nebudu zmiňovat všechny základní zásady trestního řízení, ale spíše se zaměřím na ty nejdůležitější, které se svým způsobem mohou dotýkat řízení konaného o návrhu na obnovu řízení nebo samotného řízení obnoveného.

3.2.1.1 Zásada obžalovací

Podstatou této zásady je rozdělení procesních funkcí mezi různé procesní subjekty. Funkce jsou rozděleny mezi obžalobu, kterou provádí státní zástupce, mezi obhajobu a soud. Výkon každé této procesní funkce je svěřen zvláštnímu subjektu.¹¹ I při řízení o mimořádných opravných prostředcích se tato zásada uplatňuje, při konání obnoveného řízení obžalobu zastupuje státní zástupce. Není sice stanovena povinnost jeho přítomnosti při veřejném zasedání, ale zúčastnit se ho může.

3.2.1.2 Zásada ústnosti a bezprostřednosti

Podle zásady ústnosti soud rozhoduje tak, že si vyslechne ústní přednes stran a důkazy se provedou také ústně. Zásada bezprostřednosti stanovuje za nutnost

¹⁰ FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní právo procesní*. 6., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 927 stran. ISBN 978-80-7478-750-8, str. 586

¹¹¹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1.10.2016 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 264/2016 Sb.*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-160-1, str. 156

soudu rozhodnout na základě důkazů, které před ním byly přímo provedeny. Obě zásady se nejvíce uplatňují v řízení před soudem, v našem případě to bude v řízení obnoveném, ale i obnovovacím. Zásada ústnosti se může uplatnit i v přípravném řízení.

3.2.1.3 Zásada veřejnosti

Trestní věci soud projednává veřejně. Občané se řízení mohou zúčastnit a tak jednání sledovat. Veřejnost však může být za stanovených podmínek vyloučena. Tato zásada má význam v kontrole společnosti nad výkonem soudnictví. Lze ji také chápat jako jednu ze záruk pro obžalovaného, chrání ho před svévolným, nekontrolovatelným rozhodováním. Rozsudek je nutné vždy vyhlásit veřejně a to i v tom případě, že byla veřejnost vyloučena.¹²

3.2.1.4 Zásada volného hodnocení důkazů

Orgány činné v trestním řízení musí podle této zásady hodnotit důkazy podle svého vnitřního přesvědčení, které je založeno na uvážení všech okolností. Hodnotí důkazy jak jednotlivě tak i v jejich souhrnu. Hodnocení důkazů musí orgány činné v trestním řízení odůvodnit, proč je hodnotily tak jak je hodnotily. Přezkoumatelný musí být i postup, který zvolily při hodnocení důkazů. Hodnocení důkazů bude u obnovy řízení zvláště důležité, jelikož se jedná o jednu z podmínek pro povolení obnovy řízení. Soud bude hodnotit, zda nové důkazy nebo skutečnosti opravňují znovu provést řízení v té samé věci.

3.2.1.5 Zásada vyhledávací

Zásada vyhledávací znamená, že orgány činné v trestním řízení jsou povinny zjišťovat skutečnosti, které jsou právně relevantní a o těchto skutečnostech také dohledat důkazy a to i bez návrhu stran. V řízení o mimořádných opravných prostředcích se tato zásada bude uplatňovat výjimečně, jelikož se zde dokazování neprovádí, a pokud ano tak v omezeném rozsahu. To však neplatí pro obnovené řízení konané po povolení návrhu na obnovu řízení. V obnoveném řízení dochází k vlastnímu dokazování a tato zásada se zde uplatní v plném rozsahu.

3.2.1.6 Zásada stíhání jen ze zákonných důvodů

Podle této, jedné z nejdůležitějších zásad, nikdo nemůže být stíhán jinak, než ze zákonných důvodů. Trestně stíhat lze jen způsobem, jaký stanovuje trestní

¹²JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1.10.2016 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 264/2016 Sb.*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-160-1, str. 161

řád. Znovu provést trestní řízení již jednou ukončené a tak znovu trestně stíhat osobu, lze jen způsobem, který stanoví zákon.

3.2.1.7 Zásada rychlosti řízení

Trestní věci by se měly projednávat co nejrychleji. Přiměřená rychlost je jedním z prvků práva na spravedlivý proces. V zájmu této zásady stanovuje trestní řád například lhůtu pro nařízení hlavního líčení. Porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě může být i porušením práva na spravedlivý proces.¹³

3.2.2 Specifické principy v řízení o obnově

3.2.2.1 Princip vázanosti

Prvním z principů, který se uplatňuje u obnovy řízení, je princip vázanosti orgánu opravným prostředkem, v praxi to znamená, že orgán, který rozhoduje o obnově řízení, je vázán vytykanými vadami uvedenými v návrhu na obnovu řízení. Jeho protikladem je princip revizní, u kterého platí přezkoumání napadeného rozhodnutí v celém jeho rozsahu, revizní princip se uplatňuje pouze u jednoho řádného opravného prostředku a to u stížnosti, u mimořádných opravných prostředků se nevyskytuje.

3.2.2.2 Devolutivní a suspenzivní účinek

Návrh na obnovu řízení nemá devolutivní účinek, tzn., že kompetence rozhodnout o povolení obnovy se nepřesouvá na jiný orgán a zůstává v pravomoci soudu prvního stupně. Dalším účinkem, který mohou některé opravné prostředky nosit, je účinek odkladný (suspenzivní). Odkladný účinek se realizuje tím, že podáním opravného prostředku se odloží výkon rozhodnutí do doby, než se o opravném prostředku rozhodne. U mimořádných opravných prostředků tento účinek nastává, pouze pokud soud tento účinek přizná.¹⁴

3.2.2.3 Dobrodiní v souvislosti

Principem, který je upraven přímo v trestním řádu v části, která se věnuje obnově řízení, respektive jeho § 285, je beneficium cohaesionis neboli dobrodiní v souvislosti. Podle něho svědčí-li skutečnost ve prospěch obžalovaného, tak je také zohledněna při posuzování další osoby, např. spoluobžalovaného nebo jiné

¹³ ¹³ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1.10.2016 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 264/2016 Sb.*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-160-1, str. 141

¹⁴ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1.10.2016 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 264/2016 Sb.*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-160-1, str. 606-609

zúčastněné osoby. Soud tak povolí obnovu řízení i ve prospěch dalších osob, kterým důvod svědčí. Podrobněji se této zásadě budu věnovat v dalším výkladu.

3.2.2.4 Zákaz reformace in peius

Poslední z principů, které jsem se rozhodla zde uvést, je zásada zákazu reformationis in peius, podle které obviněnému nesmí být uložen trest přísnější než ten, který mu byl uložen v původním řízení, viz další výklad.

3.3 Komparace obnovy řízení s ostatními mimořádnými opravnými prostředky

Trestní řád, jak už jsem výše zmiňovala, upravuje tři mimořádné opravné prostředky. Každý z nich směřuje proti rozdílným vadám předchozího řízení.

3.3.1 Stížnost pro porušení zákona

Obnova řízení je mimořádný opravný prostředek, který směřuje k nápravě vad pouze ve skutkových zjištěních. Stížnost pro porušení zákona však slouží k nápravě vad právních, ale směřuje i proti nedostatkům ve skutkových zjištěních, pokud jsou tyto nedostatky příčinou nesprávného právního hodnocení nebo postupu. Oprávněnou osobou k podání stížnosti pro porušení zákona je pouze ministr spravedlnosti. Oproti návrhu na povolení obnovy, kterou může podat sám obžalovaný, jeho příbuzní nebo státní zástupce, je možnost podání soustředěna do rukou jediné osoby. Není však vyloučena možnost pro ostatní osoby iniciovat podání stížnosti u ministra spravedlnosti. Dalším rozdílem je okruh pravomocných rozhodnutí, proti kterým je možné stížnost podat. Zatímco u obnovy řízení je okruh přesně vymezen zákonem, u stížnosti pro porušení zákona jej zákon nijak nevymezuje. Na rozdíl od obnovy řízení má stížnost devolutivní účinek, když o ni rozhoduje Nejvyšší soud. Společným principem je princip vázanosti soudu vytýkanými vadami.

Co se týče vztahu stížnosti pro porušení zákona a obnovy řízení, tam kde byly splněny podmínky pro podání návrhu na obnovu řízení, tedy že se objevily nové skutečnosti nebo důkazy dříve neznámé, nebude připadat v úvahu podání stížnosti pro porušení zákona, jelikož zákon zde nepřipouští tzv. nova. To znamená,

že Nejvyšší soud při projednávání stížnosti pro porušení zákona postupuje podle skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání napadaného rozhodnutí.¹⁵

3.3.2 Dovolání

Posledním mimořádným opravným prostředkem je dovolání. Jedná se o nejmladší ze skupiny opravných prostředků, jelikož byl do trestního řádu včleněn novelou z roku 2001. Dovolání směřuje k nápravě pouze právních vad. Skutkové okolnosti jim lze napravit v tom případě, že samy jsou příčinou vad právních. Oproti návrhu na obnovu řízení lze tento mimořádný opravný prostředek použít pouze proti pravomocným soudním rozhodnutím 2. stupně ve věci samé, nikoli proti rozhodnutím státních zástupců a nikoli proti rozhodnutím soudu 1. stupně. Právní úprava dovolání pro jeho podání taxativně vymezuje důvody, jde o taxativní vymezení vad pravomocných rozhodnutí. Oprávněnými osobami zde jsou obviněný a nejvyšší státní zástupce. Obviněný musí podat dovolání pouze prostřednictvím obhájce. Příbuzné v přímém pokolení zákon do okruhu oprávněných osob nezařazuje. Dovolání má devolutivní účinek – rozhoduje o něm Nejvyšší soud. Na rozdíl od podání návrhu na obnovu řízení, je podání dovolání omezeno dvouměsíční lhůtou.

¹⁵ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1.10.2016 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 264/2016 Sb.*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-160-1, str. 697

4 Právní úprava obnovy řízení

Mimořádné opravné prostředky v trestním řízení upravuje zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). Obnově řízení se věnuje část třetí, hlava devatenáctá, § 277 - § 289.

4.1 Přípustnost podání návrhu na obnovu řízení

Návrh na obnovu řízení lze podat proti pravomocným rozhodnutím, která jsou taxativně zákonem stanovena v § 277. Jedná se o odsuzující nebo zprošťující rozsudky, trestní příkazy a dále o usnesení o zastavení trestního stíhání, o podmíněném zastavení trestního stíhání, o schválení narovnání a o postoupení věci jinému orgánu. K taxativnosti tohoto ustanovení se vyjadřoval Nejvyšší soud ve svém stanovisku, jehož právní věta mimo jiné stanoví: *„Výčet rozhodnutí uvedených v ustanovení § 277 tr. ř., u něhož lze povolit obnovu řízení, je taxativní, proto jejich okruh nelze rozšiřovat ani s použitím analogie ve prospěch obviněného. Přípustnost obnovy řízení ohledně jiných rozhodnutí nelze dovozovat ani z ustanovení čl. 4 odst. 2 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (publikované pod č. 209/1992 Sb.), které se týká zákazu "ne bis in idem" a stanoví, kdy nejde o porušení tohoto zákazu v případě uplatnění mimořádných opravných prostředků.“*¹⁶

Pravomocným rozhodnutím musí být věc skončena, nelze tedy uplatnit obnovu v případě např. odložení věci. Řízení o konkrétním skutku muselo být vedeno. Mezi další podmínky patří totožnost skutku. Řízení, které bude vedeno po povolení obnovy a řízení původní musí být totožné. To znamená, že se musí týkat stejného skutku a zároveň stejné osoby.

4.2 Podmínky uplatnění obnovy řízení

Jak už jsem zmiňovala v úvodu své diplomové práce obnova řízení má své specifické podmínky, které musí být splněny. Úpravu považuji za dostatečnou a potřebnou k tomu, aby se soudy zbytečně nezatěžovaly opravnými prostředky, které by byli podávány nadbytečně vzhledem k tomu, že by často nevedly k požadovanému cíli. Je třeba přesně stanovit, v jakých případech lze tohoto institutu využít. Trestní řád nám dává jednotlivé podmínky, mezi které řadí, mimo

¹⁶ Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013 sp. zn./č. j.: Tpjn 302/2012

“obecných“ podmínek které jsem vyjmenovala výše, důvody k podání návrhu na povolení obnovy řízení a v neposlední řadě vyjmenovává osoby oprávněné k podání návrhu. V následujících podkapitolách seznámím čtenáře diplomové práce s jednotlivými podmínkami.

4.2.1 Důvody k povolení obnovy

K podání návrhu na obnovu řízení musí mít oprávněná osoba zákonem stanovený důvod. Nelze podat návrh bezdůvodně nebo na základě důvodu, který zákon neupravuje. Zákonodárce zařadil do trestního řádu v první řadě nové skutečnosti nebo důkazy a dále porušení povinnosti státním zástupcem, policejním orgánem nebo soudem, jež bylo pravomocným rozsudkem stanoveno jako trestný čin. Posledním důvodem, kterým se ve své práci zabývám, je zrušení právního předpisu Ústavním soudem, což sice není výslovně upraveno trestním řádem, ale stanovuje nám to § 71 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

4.2.1.1 Nové skutečnosti nebo důkazy

„Důvodem obnovy tak, jak jsou uvedeny v § 278 odst. 1, 2 a 3, jsou především nově najevo vyšlé skutečnosti nebo důkazy, které byly dříve neznámé soudu nebo státnímu zástupci, o jehož rozhodnutí jde, a které by mohly samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými tomuto orgánu už dříve odůvodnit jiné rozhodnutí, než které bylo učiněno pravomocnými rozhodnutími uvedenými v § 277.“¹⁷ Jde o skutečnosti nebo důkazy, které sice existovaly v době rozhodování, ale nebyly soudu nebo státnímu zástupci známy.: „Novou skutečností ve smyslu trestního řádu je objektivně existující jev, který v téže věci není důkazem, ale může mít vliv na zjištění skutkového stavu věci v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí.“¹⁸ Novou skutečností se rozumí taková skutečnost, která nebyla v původním řízení předmětem zjišťování nebo dokazování. V obnovovacím řízení bude předmětem dokazování, bude nutné novou skutečnost prokázat přiloženými důkazy, které se označí už v podaném návrhu na povolení obnovy.

Novými skutečnostmi nejsou změny právní úpravy, k níž došlo po právní moci napadaného rozhodnutí s výjimkou dalšího důvodu obnovy – zrušení právního předpisu Ústavním soudem. Není jimi ani změna právního názoru soudu,

¹⁷ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7, str. 572

¹⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 5. 2001 sp. zn./č. j.: 3 Tz 82/2001, Havlíček Brain Team

který vykládá příslušné právní normy.¹⁹ S tím souvisí rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tz 82/2001, jehož právní věta zní: *„Okolnost, že odůvodnění nálezu Ústavního soudu v jiné trestní věci zahrnuje právní názor o otázce, kterou obecný soud, popř. státní zástupce nebo vyšetřovatel dříve posoudili ve svém rozhodnutí jinak, není skutečností dříve těmto orgánům činným v trestním řízení neznámou, která by mohla být důvodem pro povolení obnovy řízení ve smyslu ustanovení § 278 odst. 1, 2, 3 tr. ř. ve věci, ve které toto rozhodnutí učinily.“*²⁰

Nový důkaz je takový, který v původním řízení nebyl proveden. Avšak podle rozsudku Nejvyššího soudu ČSR jím může být i důkaz v původním řízení provedený, který má nový obsah. Podle mého názoru je tento rozsudek významný pro plné uplatnění práva na spravedlivý proces, co se týče obnovy řízení, proto mi dovoluji stručně uvést skutkové okolnosti řešeného případu. Obviněná byla uznána vinnou pro přečin proti majetku v socialistickém a osobním vlastnictví, když odcizila zlatý prsten poškozené. Proti rozhodnutí podala obviněná návrh na povolení obnovy s tím, že jako důvod uvedla, že svědkyně, která byla současně poškozenou, nevypovídala v původním řízení pravdivě kvůli strachu ze své matky, s čímž se obviněná svěřila a přislíbila jí novou pravdivou výpověď (že ji prsten neodcizila). Soud v obnovovacím řízení vyslechl však pouze obviněnou a její matku, nikoli svědkyni/poškozenou a návrh zamítl pro nedůvodnost, jelikož nebyly zjištěny žádné nové skutečnosti nebo důkazy, o nichž by soud nevěděl v původním řízení, jelikož i v původním řízení obviněná tvrdila, že prsten neodcizila. Obviněná se pak bránila stížností, avšak neúspěšně. Ve prospěch obviněné pak podal generální prokurátor ČSR stížnost pro porušení zákona k Nejvyššímu soudu, v níž namítal, že se soud nevypořádal s tím, že v řízení vůbec nebyla vyslechnuta svědkyně/poškozená. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že byl porušen zákon v neprospěch obviněné. Respektive, jeho právní věta zní: *„Důkazem soudu dříve neznámým ve smyslu § 278 odst. 1 tr. ř. může být vedle důkazu dosud vůbec neprovedeného i důkaz v původním řízení provedený, avšak nového obsahu, např. výpověď svědka, který v řízení o obnově v podstatných bodech změní svou výpověď. V takovém případě však musí být předmětem hodnocení též důvody, pro něž došlo k obsahové změně výpovědi.“*²¹

¹⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo procesní. 4. přepracované vydání. V Praze: C.H. Beck, 2013., 1009 stran. Academia iuris. ISBN 978-80-7400-496-4, str. 879

²⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 5. 2001 sp. zn./č. j.: 3 Tz 82/2001, právní věta

²¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 25. 1. 1980 sp. zn./č. j.: 7 Tz 1, právní věta

Pro určení novosti skutečnosti nebo důkazů bude důležitá ta okolnost, že o ní nevěděl orgán činný v trestním řízení, nezáleží na tom, zda o existenci věděl obviněný či jiná osoba nebo strana trestního řízení. Nezáleží ani na tom, proč byly skutečnosti nebo důkazy v původním řízení neznámé. *„Zkoumání tvrzených nových skutečností musí být prováděno porovnáním dosud provedených důkazů a dosavadního skutkového zjištění s důkazním významem nově tvrzených skutečností nebo nově navrhaných důkazů, a to v intencích ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř.“*²²

Zákonodárce podmínky obnovy v jednotlivých odstavcích § 278 rozlišuje dle toho, které rozhodnutí se napadá a podle toho určuje konkrétní požadavky. První odstavec se věnuje návrhu na obnovení řízení, který směřuje proti rozhodnutí soudu, čímž je pravomocný rozsudek nebo trestní příkaz. Zde nové skutečnosti a důkazy musí být takového rázu, že by mohly odůvodnit jiné rozhodnutí o vině nebo o přiznaném nároku poškozeného na náhradu škody, vydání bezdůvodného obohacení. Dalším důvodem pro povolení je fakt, že vzhledem k novým skutečnostem nebo důkazům by trest, který byl uložen v původním řízení, byl ve zřejmém nepoměru k povaze a závažnosti trestného činu, k poměrům pachatele, anebo uložený druh trestu by byl ve zřejmém rozporu s účelem trestu. Druhá věta řešeného odstavce se pak věnuje rozsudku o podmíněném upuštění od potrestání s dohledem, obnova řízení se může povolit i dříve než nastaly skutečnosti v § 48, odst. 6 a 7 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník – obnova se může povolit ve zkušební době, kdy se ještě pachatel neosvědčil.

Druhý odstavec se věnuje pravomocným usnesením o zastavení trestního stíhání, schválení narovnání, o postoupení věci jiné orgánu a o podmíněném zastavení trestního stíhání. Nové skutečnosti nebo důkazy odůvodňují závěr, že zde nebyly důvody k takovému rozhodnutí a že je namístě v řízení pokračovat. A to i v případě, že nedošlo ke skutečnosti uvedené v § 308 odst. 3 trestního řádu, tedy že se pachatel ještě neosvědčil. V souvislosti s tímto odstavcem je namístě upozornit na novelu provedenou zákonem č. 55/2017. Novela doplnila znění tak, že obnova řízení skončené pravomocným usnesením soudu o zastavení trestního stíhání z důvodů pro nepřístupnost, které jsou uvedeny v § 11, odst. 1 písm. f) nebo g) se povolí, změní-li se zdravotní stav obžalovaného natolik, že důvody bránící stíhání odpadnou. *„Tato změna navazuje na novelizovaný § 11 odst. 1, kde byla za původní písmena e) vložena nová písm. f) a g), která rozšířila důvody pro nepřístupnost*

²² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 3. 2015 sp. zn./č. j.: 12 To 2/2015, právní věta

trestního stíhání proti tomu, jehož těžká choroba trvale vylučuje jeho postavení před soud, a proti tomu, jehož duševní choroba, která nastala až po spáchání činu, trvale znemožňuje chápat smysl trestního stíhání. ²³ Je samozřejmé, že tento důvod obnovy se bude uplatňovat výlučně u obnovy podané v neprospěch obviněného.

Poslední, třetí odstavec, který se věnuje novým skutečnostem a důkazům, řeší situaci, kdy řízení skončilo pravomocným usnesením o zastavení trestního stíhání, tentokrát vydaného státním zástupcem. Týká se i schválení narovnání, postoupení věci jinému orgánu, podmíněného zastavení trestního stíhání a stejně jako v předešlém případě i zde nemusí dojít k osvědčení. V tomto případě nové skutečnosti nebo důkazy vedou k takovému závěru, že nebylo namístě takto rozhodnout, a že je potřeba podat proti obviněnému obžalobu. Stejně jako u předchozího odstavce, i tento byl ovlivněn novelou provedenou zákonem č. 55/2017. To znamená, že i zde se může využít důvodu změněného zdravotního stavu obžalovaného. Tyto případy se týkají rozhodnutí, které vydává státní zástupce a tak i zde se důvody uplatní většinou v neprospěch obviněného.

4.2.1.2 Porušení povinnosti policejním orgánem, státním zástupcem nebo soudem

§ 278, odstavec 4 trestního řádu stanovuje jako důvod k podání návrhu na obnovu řízení fakt, že státní zástupce, policejní orgán nebo soud porušil v původním řízení svoji povinnost. Porušení musí být takového rozměru, že zakládá skutkovou podstatu trestného činu a tento trestný čin musí být zjištěn pravomocným rozsudkem. Skutečnost, že trestní řád výslovně stanovuje, že se musí jednat o trestný čin, vylučuje jako důvod takové porušení povinnosti, které lze klasifikovat pouze jako přestupek nebo kárné provinění. I v takovém případě však nelze vyloučit podání návrhu podle předchozích odstavců – tedy porušení povinnosti by odůvodňovalo jiné rozhodnutí ve věci.

Rozdíl mezi prvně jmenovaným a tímto důvodem můžeme vidět v tom, že u nových skutečností nebo důkazů se vyžaduje, aby přímo odůvodňovaly jiné rozhodnutí. Kdežto při porušení povinností postačí pouze skutečnost, že takové porušení nastalo, aniž by se zkoumal vliv na jiné rozhodnutí ve věci.²⁴

²³ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7, str. 574

²⁴ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1.10.2016 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 264/2016 Sb.*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-160-1, s. 716

4.2.1.3 Zrušení právního předpisu

Posledním důvodem, na jehož základě lze podat návrh na obnovu řízení, je zrušení právního předpisu nálezem Ústavního soudu. Je upraven zákonem č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, § 71. Tento důvod lze využít v případě, že byl zrušen právní předpis, na jehož základě byl vydán rozsudek, který nabyl právní moci, ale nebyl dosud vykonán, nebo byl vykonán jen z části. Osoba tedy musí být uznána vinnou - týká se pouze rozsudku nebo trestního příkazu.

4.2.2 Osoby oprávněné k podání návrhu na povolení obnovy

Návrh na povolení obnovy může podat osoba, která je k tomu oprávněna na základě zákona. Není možné obnovu povolit z úřední moci soudu, je tedy zřejmé, že je podání návrhu ovlivněno dispoziční zásadou. Trestní řád rozeznává podání návrhu ve prospěch a v neprospěch obviněného. Jedinou osobou oprávněnou k tomu, aby mohla podat návrh v neprospěch obviněného je státní zástupce. Neprospěch je zde spatřován v tom, že nové rozhodnutí, které by mohlo být v obnoveném řízení vydáno, by bylo pro obviněného méně příznivé než rozhodnutí původní. Nicméně i státní zástupce je oprávněn podat návrh ve prospěch či částečně v neprospěch a částečně ve prospěch.

§ 279 trestního řádu stanovuje situace, kdy není možné podat návrh v případě, že je podáván v neprospěch obviněného. *„Obnova v neprospěch obviněného je vyloučena, jestliže:*

- a) *trestnost činu zanikla,*
- b) *uplynula lhůta v délce jedné poloviny promlčecí doby trestného činu, o kterém se vedlo trestní stíhání,*
- c) *na čin se vztahuje rozhodnutí presidenta republiky, kterým nařídil, aby se v trestním stíhání nepokračovalo, nebo*
- d) *obviněný zemřel.*“²⁵

Ustanovení se týká návrhu, který je podáván v neprospěch obviněného, nastane-li některý z těchto důvodů po právní moci původního rozhodnutí, nelze obnovu povolit. Zánikem trestnosti činu se má na mysli promlčení trestního stíhání, jelikož jen ta může nastat až po právní moci napadaného rozhodnutí. Uplynutí jedné poloviny promlčecí lhůty platí pro trestný čin, o kterém se vedlo trestní stíhání, není rozhodující lhůta stanovená pro trestný čin, o kterém by se vedlo obnovené řízení.

²⁵ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), § 279

Začátek běhu promlčecí lhůty se počítá od právní moci původního rozhodnutí. Dalším důvodem je aboliční rozhodnutí prezidenta republiky, bude se jednat o individuální nebo hromadné milosti, zde se ale aboliční rozhodnutí musí týkat trestného činu, který by byl souzen v řízení po povolení obnovy, nikoli trestného činu stanoveného v původním řízení, a to dle Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 1. 1991 sp. zn.: 7 Tr 63/90. Smrt obviněného musí nastat až po právní moci původního rozhodnutí. Co se týče návrhu, který je podáván ve prospěch, ten není časově nijak omezen.²⁶

Ve prospěch obviněného je okruh oprávněných osob širší. Může jej v první řadě podat sám obviněný. I zde má možnost podání návrhu státní zástupce s tím, že jej může podat i proti vůli obviněného. Dalšími oprávněnými jsou osoby, které mohou podat ve prospěch obviněného i odvolání. Ty jsou uvedeny v § 247, odstavci 2 – jedná se o příbuzné obviněného v pokolení přímém, jeho sourozenci, osvojitel, osvojenec, manžel, partner a druh. Rozdílem oproti návrhu v neprospěch je možnost podání návrhu těmito osobami i po smrti obviněného. Z výčtu oprávněných osob můžeme vyvodit, že oprávněnou osobou není zúčastněná osoba (osoba, jejíž věc byla v řízení zabrána) ani poškozený.

Samotný návrh na povolení obnovy musí obsahovat zákonem stanovené náležitosti. Jednak to jsou obecné náležitosti, které musí splňovat každé podání v trestním řízení. Úpravu najdeme v trestním řádu, v jeho § 59, odst. 4. Z návrhu musí být patrné, kdo jej činí, jakému soudu je určen, které věci se týká, musí být datován a podepsán. Stejnopisů musí být tolik, aby jeden zůstal soudu a po jednom dostala každá z dotčených osob. Dále musí vymezovat konkrétní pravomocné rozhodnutí, vůči kterému směřuje a také je nutné uvést, o který důvod obnovy se opírá a v čem je tento důvod spatřován.²⁷

Jak už jsem uváděla výše, je řízení o návrhu na povolení obnovy ovlivněno dispoziční zásadou. To znamená, že řízením disponuje oprávněná osoba, která návrh podala. Z toho vyplývá její možnost vzít podaný návrh zpět. Toto musí udělat výslovným prohlášením a zákon úkon časově omezuje tak, že jej může navrhovatel učinit pouze do doby, než se soud rozhodující o návrhu odebere ke své závěrečné poradě. V případě, kdy za obviněného podala návrh jiná osoba v jeho prospěch, je

²⁶ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7, str.578

²⁷ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7, str. 580

ke zpětvzetí nutný jeho souhlas. To neplatí, šlo-li o návrh podaný po smrti obviněného anebo o návrh podaný státním zástupcem. Předseda senátu soudu prvního stupně vezme zpětvzetí na vědomí usnesením, které ale nebrání pozdějšímu opětovnému podání návrhu a to ani stejnou osobou, která zpětvzetí provedla.

Zákonná úprava ukládá povinnost soudu a také jiným státním orgánům oznámit státnímu zástupci když se dozví o okolnosti, která by mohla být důvodem pro podání návrhu na obnovu. Státní zástupce informuje obviněného, nebo jinou oprávněnou osobu, která může podat návrh, v tom případě, že se jedná o takovou okolnost, která prospívá obviněnému. Informuje je za účelem, aby samy návrh podaly, ale může tak učinit i sám státní zástupce, pokud informování není možné.

4.3 Řízení před soudem

Přezkumné řízení u mimořádného opravného prostředku obnovy řízení můžeme rozdělit do dvou stádií. Prvním stádiem je řízení o návrhu na povolení obnovy, neboli řízení obnovovací. Druhým pak řízení po povolení obnovy řízení, řízení obnovené. Obnovené řízení nastává pouze v případě, že v obnovovacím řízení byla obnova řízení povolena. Řízení se může zahájit pouze na návrh oprávněné osoby, nelze zahájit řízení o povolení návrhu na obnovu řízení z moci úřední.

Příslušný soud o návrhu na povolení obnovy řízení může rozhodnout dvěma způsoby. Jednak může návrh zamítnout nebo návrhu vyhovět a tak řízení obnovené povolit. Formou rozhodnutí tu bude vždy usnesení.

4.3.1 Řízení o návrhu na povolení obnovy

V řízení obnovovacím se musí vyřešit otázka, jestli jsou dány všechny podmínky stanovené zákonem pro to, aby věc byla znovu řešena a to v celém rozsahu, anebo jen zčásti. Soud zde tedy rozhoduje o tom, zda obnovu řízení povolí nebo zda jí zamítne.²⁸ Obnovovací řízení se zahajuje podáním návrhu, končí nabytím právní mocí rozhodnutí o návrhu na povolení obnovy. Platí zde princip vázanosti soudu návrhem na obnovu řízení, soud tedy zkoumá důvodnost návrhu jen v tom rámci, který navrhovatel udal v návrhu na obnovu řízení. Překročit rámec návrhu není možné, což judikoval ve svém rozhodnutí Nejvyšší soud už roku 1965: *„V konání o návrhu na obnovu neplatí takzv. revízný princip, takže súd z podnetu*

²⁸ VANTUCH, Pavel. Trestní řízení z pohledu obhajoby. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2014., 1049 stran. Praktická knihovna. ISBN 978-80-7400-457-5, str. 891

návrhu na obnovu nepreskúmava, či sú splnené podmienky obnovy ohľadne všetkých oddeliteľných výrokov napadnutého rozhodnutia, ale skúma dôvodnosť návrhu na obnovu len v rámci, ktorý bol návrhom vymedzený. Prekročiť rámec návrhu na obnovu konania a povoliť obnovu konania aj ohľadom výrokov, u ktorých obnova žiadaná nebola, nie je možné. “²⁹ Stejně tak soud nemůže rozšířit důvody obnovy o jiné nové skutečnosti nebo důkazy.

4.3.1.1 Příslušnost soudu

Příslušnost soudu k rozhodování o povolení návrhu na obnovu řízení řeší trestní řád samostatným paragrafem 281. Ustanovení řeší příslušnost rozdílně v závislosti na tom, v kterém stádiu skončilo trestní stíhání. Vždy ale bude rozhodovat soud, i kdyby se jednalo o pravomocné rozhodnutí státního zástupce. Neuplatní se typický devolutivní účinek.³⁰ Příslušnost soudu se zde bude řídit obecnými pravidly pro věcnou a místní příslušnost, která stanovuje trestní řád ve svém § 16 a následující.

První odstavec se věnuje situaci, kdy původní trestní stíhání skončilo pravomocným usnesením státního zástupce o zastavení trestního stíhání, včetně schválení narovnání, o postoupení věci jinému orgánu nebo o podmíněném zastavení trestního stíhání. V tomto případě bude příslušný soud, který by byl jinak příslušný rozhodovat o obžalobě, kdyby k ní původní řízení dospělo. Co se týče kvalifikace trestného činu, od kterého se bude odvíjet věcná příslušnost soudu, který o návrhu bude rozhodovat, ta se řídí zásadně právní kvalifikací v době zastavení trestního stíhání, bude tedy uvedena v usnesení o zastavení. Pokud ale návrh na obnovu řízení obsahuje nové skutečnosti nebo důkazy, které by vedly k jiné právní kvalifikaci, tak se postupuje podle této nové právní kvalifikace. Takhle se k situaci vyjádřil Krajský soud svým usnesením sp. zn. 4 To 250/2000.

Druhý odstavec se věnuje situacím, ve kterém rozhodoval soud. Jedná se typicky o rozsudek, trestní příkaz a dále řízení, které skončilo usnesením o zastavení trestního stíhání, schválením narovnání, o postoupení věci jinému orgánu nebo o podmíněném zastavení trestního stíhání. V těchto případech bude o povolení obnovy rozhodovat soud, který ve věci rozhodl v prvním stupni. Zde se místní

²⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 1965 sp. zn./č. j.: 10 To 11/65, právní věta

³⁰ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1.10.2016 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 264/2016 Sb.*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-160-1, str. 719

příslušnost neřídí obecnými pravidly, místně příslušný bude vždy soud, který vydal pravomocné rozhodnutí ve věci, jako soud prvního stupně.

Poslední třetí odstavec mnou řešeného paragrafu pak obsahuje výjimku, kdy bude o povolení rozhodovat krajský soud, přestože v prvním stupni rozhodoval soud okresní. Jedná se o situaci, kdy se vzhledem k novým skutečnostem nebo důkazům jedná o trestný čin, o kterém má vzhledem k obecným pravidlům o příslušnosti, pravomoc rozhodovat krajský soud. Navrhnout to musí státní zástupce. Návrh státního zástupce je nezbytný k tomu, aby bylo možné toto ustanovení použít. Nelze použít analogii k § 24, odst. 1 trestního řádu, podle kterého by okresní soud věc předložil vrchnímu soudu k rozhodnutí o příslušnosti. Takto rozhodl svým usnesením Vrchní soud, jeho právní věta zní: *„Založení věcné příslušnosti krajského soudu k rozhodování o návrhu na povolení obnovy řízení ve věci, v níž v prvním stupni rozhodoval okresní soud, je podmíněno podáním odůvodněného návrhu státním zástupcem podle § 281 odst. 3 tr. ř. Není-li takový návrh podán, nemůže jej okresní soud nahrazovat aplikací ustanovení § 188 odst. 1 písm. a) tr. ř. per analogiam, tj. předložením věci vrchnímu soudu k vydání rozhodnutí podle § 24 odst. 1 tr. ř. s odůvodněním, že ve skutku, jehož se návrh na povolení obnovy týká, je třeba spatřovat trestný čin náležící do příslušnosti krajského soudu.“*³¹ Podle Vrchního soudu by příkázání věci krajskému soudu představovalo, mimo jiné, i zákonem neodůvodněné – zákonem neupravené – odnětí věci zákonnému soudci, který je příslušný k rozhodování o povolení obnovy. Pokud to tedy státní zástupce nenavrhne, rozhodovat bude okresní soud, i kdyby se podle nových skutečností jednalo o trestný čin, o kterém přísluší rozhodovat krajskému soudu. Domnívám se však, že v praxi k tomu nedochází a každý státní zástupce je si vědom toho, který soud je příslušný rozhodovat o tom kterém trestném činu a takový návrh podá vždy.

4.3.1.2 Potřebná šetření a zajištění důkazů a osob

Pokud nastane situace, že bude pro rozhodnutí o návrhu na povolení obnovy k prověření jeho důvodnosti třeba některou okolnost předem objasnit, zákon dává možnost předsedovi senátu provést potřebná šetření. Na jeho žádost může provést šetření jiný orgán činný v trestním řízení, např. státní zástupce nebo policejní orgán. Šetření se bude řídit trestním řádem, jeho ustanoveními hlavy páté, která upravují dokazování. Šetřením se má na mysli např. výslechy obviněných, svědků,

³¹ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 6. 4. 2004 sp. zn./č. j.: 1 Ntd 9/2004, právní věta

opatřování znaleckých posudků. Pokud předseda senátu zadá potřebné šetření policejnímu orgánu, tedy např. ho požádá o výslech svědka, musí výslech proběhnout podle § 97-104, tedy v rámci hlavy páté, neuplatní se postup podle § 158, odst. 3, který upravuje opatřování pouze vysvětlení od osob, které bude třeba vyslechnout jako svědky.³² Tuto skutečnost judikoval Nejvyšší soud SSR svým usnesením sp. zn. 2 To 14/81. Přijde mi vhodné uvést právní větu tohoto usnesení. „*Ak predseda senátu v konaní o návrhu na povolenie obnovy požiada v zmysle § 282 odst. 1 Tr. por. o vykonanie potrebného vyšetrenia orgán ZNB, je tento orgán povinný postupovať pri vypočutí svedkov podľa druhého oddielu piatej hlavy Trestného poriadku (§ 97 až 104 Tr. por.) V takom prípade nemôže uplatniť postup podľa § 158 odst. 3 Tr. por. a zadovážiť len vysvetlenie od osôb, ktoré treba vypočuť ako svedkov. Zápisnice o výpovediach občanov podávajúcich vysvetlenie (§ 19 zák. o ZNB) nemožno čítať na verejnom zasadnutí konanom o návrhu na povolenie obnovy. Na tomto zasadnutí je prípustné vykonať dôkaz čítaním zápisníc o výpovediach svedkov, ktorí boli vypočutí pri dodržaní ustanovení druhého oddielu piatej hlavy Trestného poriadku. Obmedzenia uvedené v § 211 odst. 1 Tr. por. tu neplatia (§ 235 odst. 2, § 286 odst. 1 Tr. por.).*“³³

Ve zvlášť naléhavých případech je možné použít prostředků, které jsou upraveny v trestním řádu, hlavě čtvrté. Čtvrtá hlava se věnuje zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot. Za zvlášť naléhavý případ se v praxi bude považovat situace, kdy hrozí zničení nebo ztráta důkazního prostředku. Výjimečně je možné zajistit obviněného před povolením obnovy vydáním příkazu k zatčení a vzetím do vazby. To lze ovšem jen v tom případě, kdy to navrhne státní zástupce, který podal návrh na povolení obnovy řízení v neprospěch obviněného. Jedná se o výrazný zásah do ústavně garantovaných práv a svobod a tak tyto úkony musí být prováděny výjimečně, soud je musí považovat za nezbytné vzhledem k povaze a závažnosti trestného činu, vzhledem k povaze nových skutečností a důkazů a naléhavosti vazebních důvodů.³⁴

Na závěr této části bych ráda uvedla nález Ústavního soudu 2617/08, který se zabýval ústavní stížností podané pro porušení, mimo jiné, práva na spravedlivý proces. V nálezu se Ústavní soud zabýval mimo jiné i rozlišením účelu řízení

³² DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7, str. 585-586

³³ Usnesení Nejvyššího soudu SSR ze dne 4. 3. 1981 sp. zn./č. j.: 2 To 14/81, právní věta

³⁴ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7

obnovovacího a řízení obnoveného. Právní věta tohoto nálezu, podle mého názoru, vystihuje podstatu řízení o povolení obnovy tím, že udává, co není jeho účelem, a proto jsem se rozhodla zařadit ho do své diplomové práce a citovat zde jeho právní větu. „*Úkony orgánu státu učiněné mimo jeho zákonné kompetenční vymezení jsou úkony učiněnými ultra vires, a jedná se o úkony defektní. Soud se dopustí jednání ultra vires v případě, kdy si svévolně, tj. bez opory v zákoně rozšíří svou jurisdikci anebo pokud nevykonává řádně svěřenou mu diskreci. Rozsah jurisdikce soudu je vymezován skrze jednotlivé typy řízení. Účelem řízení o povolení obnovy řízení naopak není přezkoumávání zákonnosti, popř. odůvodněnosti původního rozhodnutí. Stejně tak není účelem řízení o povolení obnovy řízení posuzovat vinu odsouzeného. Posuzování těchto otázek v rámci řízení o povolení obnovy řízení zřetelně překračuje účel tohoto řízení, překračuje zákonem (tr. řádem) mu vymezený procesní rámec, a pokud se tak stane, jde tak o jednání ultra vires, které sebou nese dopady (zásahy) do základních práv stěžovatele v důsledku svévole. I v řízení o povolení obnovy řízení je třeba ctít princip in dubio pro reo a soudce rozhodující o povolení obnovy řízení by měl k posouzení věci přistupovat nepředpojatě, tj. být zásadně otevřený tomu, že předložený důkaz může dosavadní rozhodnutí o vině zvrátit.*“³⁵

4.3.1.3 Zamítnutí návrhu na povolení obnovy řízení

Jedním ze způsobů jak může soud o návrhu rozhodnout, je vydat usnesení o zamítnutí návrhu na obnovu řízení. Zamítnout návrh může z důvodů, které jsou taxativně vymezeny v § 283 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu.

Prvním důvodem, který zákon stanovuje, je podání návrhu na obnovu řízení osobou, která k tomu nebyla oprávněna. Návrh může podat jen osoba, která je vyjmenována v § 280, odst. 2 a 3. Pokud nastane situace, že návrh podá osoba, která není v tomto výčtu uvedena, nezbyde soudu nic jiného než takový návrh usnesením zamítnout. Dalším důvodem k zamítnutí je skutečnost, že návrh směřuje jen proti rozhodnutí nebo výroku, stran něhož není obnova přípustná. Bude se jednat o návrh, který byl podán proti rozhodnutí, které není uvedené v § 277 – tedy ve výčtu pravomocných rozhodnutí, proti kterým lze návrh na obnovu řízení podat. Nebo byl návrh podán proti pravomocnému rozhodnutí uvedeného ve výčtu, ale proti takovému výroku, proti kterému to není možné. Mezi ně se řadí výrok o náhradě

³⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 24. 2. 2009 sp. zn./č. j.: I. ÚS 2517/08-1, právní věta

škody, nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, kterým byla poškozená osoba odkázána soudem na občanskoprávní řízení nebo na řízení před jiným příslušným orgánem. Dále se bude jednat o výroky o ochranném opatření, proti nimž také není přípustný návrh na obnovu řízení.

Soud návrh zamítne také tehdy, pokud byl podán v neprospěch obviněného a současně nastane jedna ze situací vypočtené v § 279. Jedná se o případy, kdy je vyloučena obnova v neprospěch obviněného, mezi které patří zánik trestnosti činu, uplynutí jedné poloviny promlčecí lhůty, rozhodnutí prezidenta o zastavení trestního stíhání, nebo pokud obviněný zemřel. Posledním zákonem stanovený důvod k zamítnutí návrhu je, pokud soud neshledá žádný důvod obnovy stanovený zákonem. V tomto případě je nejčastějším důvodem, že soud dospěje k závěru, že nové skutečnosti a důkazy stanovené v návrhu, nemohou odůvodnit jiné rozhodnutí.³⁶

O zamítnutí návrhu může soud rozhodnout v neveřejném zasedání. Proti usnesení o zamítnutí návrhu lze podat stížnost, podrobněji se jí budu věnovat v jiné podkapitole.

4.3.1.4 Povolení obnovy řízení

Pokud soud shledá, že návrh na obnovu řízení byl podán oprávněně a odůvodněně, tak obnovu povolí. I zde je formou rozhodnutí usnesení. Proti tomuto usnesení je také přípustná stížnost, která má odkladný účinek, k tomu další podkapitoly.

Vyhoví-li soud návrhu a obnovu povolí tak musí zrušit napadané rozhodnutí. Zruší jej celé anebo pouze v části, ve které je návrh odůvodněný. Vzhledem k principu vázanosti je zřejmé, že zrušit celé rozhodnutí může soud, pouze pokud navrhovatel napadá všechny výroky, a nové skutečnosti a důkazy se týkají celého rozhodnutí. Pokud směřuje jen proti některému jednotlivému výroku, tak se zruší pouze tento a obnova se povolí ohledně tohoto jednoho výroku. V usnesení o povolení musí soud ve výroku uvést, jestli se obnova povoluje ve prospěch či v neprospěch obviněného. Podle Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR sp. zn. 5 Tz 21/72 je zrušení napadeného rozhodnutí nezbytnou částí rozhodnutí o povolení obnovy, bez tohoto výroku nelze v řízení po povolení pokračovat. Pokud

³⁶ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7, str. 588

obnova řízení byla podána proti rozhodnutí druhého stupně, musí se zrušit i rozsudek soudu prvního stupně. Judikoval to svým rozsudkem Nejvyšší soud sp. zn.: 1 Tz 4/70. Zákonodárce připouští jednu výjimku, kdy soud musí zrušit výrok, i když není navrhovatelem napadán. Jedná se o případ, kdy soud zruší výrok o vině. V tom případě má povinnost zrušit i celý výrok o trestu a také další výroky, které mají ve výroku o vině svůj podklad. Zrušení celého výroku o trestu se musí realizovat i v případě, když soud zruší jen částečně výrok o vině. Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR se k ustanovení dále vyjádřil takto: „*Jestliže soud povolí obnovu řízení a zruší výrok o vině, musí vždy podle § 284 odst. 1 tr. ř. zrušit i výrok o trestu, který má ve výroku o vině svůj podklad, a to i tehdy, jde-li o trest, který byl jako souhrnný uložen v jiné trestní věci. Není přitom rozhodné, kterým soudem byl souhrnný trest uložen.*“³⁷ Dalšími výroky, které mohou mít podklad ve výroku o vině, jsou například výroky o náhradě škody, nemajetkové újmy, výroky o ochranných opatřeních.

Zákon udává soudům také povinnost zrušit další rozhodnutí, která na zrušené rozhodnutí navazují obsahově, pokud vzhledem ke změně, k níž zrušením došlo, pozbyla podkladu. Zde se má na mysli nejčastěji rozhodnutí učiněná ve vykonávacím řízení jako např. rozhodnutí o změně způsobu výkonu trestu apod. Novela provedená zákonem č. 163/2016 Sb., která nabyla účinnosti 1. 7. 2016, zavedla institut rozhodnutí o nestíhání podezřelého a tím se dotkla i úpravy obnovy řízení, když do § 284 přidala větu, která stanovuje soudům zrušit i rozhodnutí o nestíhání podezřelého, pokud bylo učiněno v návaznosti na zrušené napadené rozhodnutí.

V případech řízení, které skončily pravomocným usnesením soudu o zastavení trestního stíhání, schválením narovnání, usnesením o postoupení věci jinému orgánu nebo usnesením o podmíněném zastavení trestního stíhání a soud povolí obnovu řízení, nebo jestliže povolí v otázce viny obnovu řízení, které skončilo pravomocným rozsudkem, může zároveň se zrušením rozhodnutím věc vrátit k došetření státnímu zástupci, považuje-li to za potřebné pro objasnění věci. Krajský soud, který rozhodoval o povolení obnovy řízení, ve kterém původně rozhodoval okresní soud, musí věc vrátit státnímu zástupci vždy.³⁸ Soud, který takto vrátí státnímu zástupci věc k došetření, činí tak usnesením. V usnesení soud uvede,

³⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 21. 10. 1988 sp. zn./č. j.: 4 Tz 35/88, právní věta

³⁸ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, § 284, odst. 2

co je potřeba učinit, ve kterých směrech je třeba přípravné řízení doplnit, co konkrétně je třeba objasnit, uvede úkony, které je potřeba provést. Až usnesení o vrácení věci státnímu zástupci k došetření nabyde právní moci tak tímto okamžikem se věc vrací do přípravného řízení.

Soud, který povolí obnovu řízení pouze ve výroku o přiznaném nároku poškozeného na náhradu škody, nemajetkové škody v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení, postupuje tak, že zruší tento výrok a odkáže poškozeného na řízení občanskoprávní, popřípadě na řízení před jiným příslušným orgánem. Pokud soud ruší takový výrok současně se zrušením výroku o vině nebo jeho části, není vyloučen stejný postup, tedy odkázat poškozeného na řízení občanskoprávní, ale s tím rozdílem, že takto rozhodne až v řízení obnoveném, tedy až po tom co usnesení o povolení obnovy nabyde právní moci. V prvním případě naopak rozhoduje již v usnesení o povolení obnovy.

4.3.1.5 Beneficium cohaesionis

„Jestliže soud povolí obnovu ve prospěch obviněného z důvodů, které prospívají také některému spoluobviněnému nebo zúčastněné osobě, povolí zároveň obnovu též v jejich prospěch.“³⁹

Beneficium cohaesionis je zásada, která se uplatňuje v trestním řízení. V překladu tato zásada zní „dobrodiní záležitosti v souvislosti“. Z citovaného ustanovení vyplývá, že ji lze použít pouze u těch návrhů na obnovu řízení, která jsou podávána ve prospěch obviněného a uplatní se u spoluobviněných nebo u zúčastněné osoby. V praxi se ustanovení užije v případě, pokud důvod, který svědčí obviněnému a kvůli kterému se povolí obnova řízení, a tento stejný důvod prospívá také spoluobviněnému nebo zúčastněné osobě, povolí se obnova řízení i těmto osobám. I proti tomuto rozhodnutí je možné podat stížnost s odkladným účinkem. Stížnost se může podat i v tom případě, kdy obnova řízení vůči spoluobviněným nebo zúčastněné osobě povolena nebyla, resp. výrok o obnově i v jejich prospěch nebyl učiněn.

Na spoluobviněného se beneficium cohaesionis vztahuje vždy, i když už nežije. To však neplatí u zúčastněné osoby. Pokud je důvod, podle kterého má soud rozhodnout pro všechny osoby, kterých se týká, stejný a pokud ho není třeba

³⁹ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, § 285

zkoumat u všech jednotlivě, tak soud postupuje podle tohoto ustanovení obligatorně.⁴⁰

4.3.1.6 Stížnost proti rozhodnutí o návrhu na povolení obnovy

„Proti rozhodnutí o návrhu na povolení obnovy je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.“⁴¹

Rozhodnutí o návrhu na povolení obnovy je jediným ze všech rozhodnutí jak o řádných tak i mimořádných prostředcích, proti kterému lze podat stížnost jako řádný opravný prostředek. Oprávněné osoby k podání stížnosti jsou stejné jako ty, které mohou podat návrh na povolení obnovy. Stejně tak jej může podat i spoluobviněný nebo zúčastněná osoba, pokud u nich bylo použito ustanovení o beneficiu cohaesionis.⁴²

Státní zástupce může podat stížnost ve prospěch i v neprospěch obviněného. Obviněný může podat stížnost, i když není osobou, která návrh na povolení obnovy podala. Co se týče poškozeného, podle stanoviska Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 1. 1991 sp. zn. Tpj 89/90 má i on právo podat stížnost a to v tom případě pokud obnova byla povolena ve výroku o přiznaném nároku poškozeného na náhradu škody. Podle stejného stanoviska je poškozeného také nutné vyrozumět o konání veřejného zasedání konaném o návrhu na povolení obnovy řízení a to jen v tom případě, že nové skutečnosti nebo důkazy už dříve mohly odůvodnit jiné rozhodnutí o přiznaném nároku poškozeného na náhradu škody.

Poté co soud vydá usnesení o zamítnutí návrhu obviněného na povolení obnovy, musí jej obviněnému též doručit, děje se tak doručením opisu usnesení. Podle judikatury okamžikem doručení tohoto usnesení začíná běžet lhůta obviněnému k podání stížnosti. Dáno nálezem Ústavního soudu sp. zn.: III. ÚS 1231/11-1: *„Ve smyslu závěrů nálezů Ústavního soudu vyslovených ve věcech sp. zn. III. ÚS 303/04 a sp. zn. III. ÚS 457/07 platí, že usnesení, jímž byl zamítnut návrh odsouzeného na povolení obnovy trestního řízení, je mu třeba oznámit nikoli jen vyhlášením, nýbrž též doručením opisu usnesení, a až od okamžiku tohoto doručení počíná odsouzenému lhůta k podání stížnosti.“⁴³*

⁴⁰ VANTUCH, Pavel. *Obhajoba obviněného*. 3., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 9788074003219, str. 619

⁴¹ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) ve znění pozdějších předpisů, § 286, odst. 3

⁴² ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. V Praze: C.H. Beck, 2013., 1009 stran. Academia iuris. ISBN 978-80-7400-496-4, str. 894

⁴³ Nález Ústavního soudu ze dne 8. 12. 2011 sp. zn./č. j.: III. ÚS 1231/11-1, právní věta

Zákon stanovuje pro stížnost odkladný účinek. Účinek spatřujeme v tom, že soud dokud nerozhodne o stížnosti, nemůže zahájit obnovené řízení, resp. vydat usnesení o povolení obnovy.

4.3.1.7 Formy zasedání soudu v obnovovacím řízení

Ustanovení zákona upravující obnovu řízení, stanovují pro rozhodování o obnově řízení možnost dvou forem zasedání soudu. Zásadně soud jedná ve veřejném zasedání, avšak zákon stanovuje situace, kdy je možné rozhodnout v zasedání neveřejném.

4.3.1.7.1 Veřejné zasedání

Ve veřejném zasedání soud projednává návrh na povolení obnovy. Ve formě veřejného zasedání soud probírá všechny nové skutečnosti a důkazy, zkoumá jejich podstatnost pro to, zda je návrh podán oprávněně. Nové skutečnosti a důkazy jsou však probírány i v tom směru, jaký mají vztah k dříve známým skutečnostem a důkazům. Dále soud zkoumá všechny ostatní podstatné skutečnosti, které byly předmětem dokazování v původním řízení. Potřebná šetření, konané na základě žádosti předsedy senátu, nebo jím samotným, se ve veřejném zasedání přečtou. K zasedání se předvolají osoby, jejichž účast je nezbytná, zpravidla se bude jednat o navrhovatele. Osoby, které nejsou předvolány, se musí o konání veřejného zasedání alespoň vyrozumět. K vyrozumění poškozeného o konání veřejného zasedání viz výše, podkapitola věnovaná stížnosti. Vyrozuměným osobám se také posílá opis návrhu na povolení obnovy. Rozhodnout o povolení obnovy soud může pouze ve veřejném zasedání. Na průběh a další skutečnosti spojené s veřejným zasedáním se aplikují ustanovení § 232-238 trestního řádu, která se věnují právní úpravě veřejného zasedání.⁴⁴

Řízením, ve kterém soud rozhoduje ve veřejném zasedání, je také řízení o stížnosti proti rozhodnutí o povolení obnovy. Veřejnost zasedání k tomuto druhu řízení judikoval Ústavní soud nálezem: „*V řízení o stížnosti proti rozhodnutí o povolení obnovy řízení v trestní věci je třeba analogicky aplikovat ustanovení upravující odvolací řízení v trestní věci samé. Jelikož stížnostní soud může provádět a hodnotit důkazy, načež rozhoduje o meritu věci (ve smyslu povolení obnovy), musí*

⁴⁴ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7, str. 592

pro zachování zásady kontradiktornosti řízení a rovnosti stran rozhodovat ve veřejném zasedání.“⁴⁵

4.3.1.7.2 Neveřejné zasedání

Neveřejné zasedání je druhým typem zasedání soudu, které se uplatňuje u řízení před soudem při rozhodování o návrhu na povolení obnovy řízení. Trestní řád stanovuje, kdy soud může v neveřejném zasedání rozhodnout v § 286, odstavci druhém. Vzhledem k použití slova “může“ se lze domnívat, že bude na uvážení soudu, zda v situaci, kdy mu zákon stanovuje možné užití neveřejného zasedání, použije jej anebo zda se uchýlí k zasedání veřejnému.

V neveřejném zasedání může soud rozhodnout jen a pouze o zamítnutí návrhu na obnovu řízení, pokud jsou zde skutečnosti uvedené v § 283, tedy důvody k zamítnutí návrhu, které jsem rozebírala v podkapitole 4.3.1.3. V prvních třech stanovených důvodech – byl-li podán návrh neoprávněnou osobou, návrh směřuje proti rozhodnutí nebo výroku, vůči kterému je nepřípustný nebo je-li obnova vyloučena z důvodů uvedených v § 279 trestního řádu, může soud rozhodnout v neveřejném zasedání vždy. Poslední důvod uvedený pod písmenem d), kterým je neshledání důvodu obnovy řízení, má zákonná omezení, která stanovují, kdy o něm může soud rozhodnout v neveřejném zasedání. Jedná se o situaci, kdy se návrh opírá o stejné skutečnosti a důkazy jako návrh, který byl již dříve podán a zamítnut. Nový návrh je tedy pouze opakováním předešlého, zamítnutého návrhu na obnovu řízení.

V usnesení sp. zn. 1 To 107/87 se Nejvyšší soud v Bratislavě věnoval situaci, kdy nový návrh sice obsahuje stejné skutečnosti a důkazy jako návrh předešlý a zamítnutý, ale vedle nich obsahuje i skutečnosti a důkazy nové, v předešlém návrhu neobsažené. K této situaci se vyjádřil tak, že nelze zde použít ustanovení o rozhodování soudu o zamítnutí v neveřejném zasedání a soud bude muset nařídít zasedání veřejné. Ovšem skutečnosti a důkazy, které jsou shodné s těmi v dřívějším návrhu, soud nemusí ve veřejném zasedání probírat nebo k nim provádět dokazování. Soud se zde bude zabývat pouze skutečnostmi a důkazy, které nebyly v předešlém návrhu obsaženy, jsou zcela nové povahy a proto je třeba je probírat a rozhodnout o nich.⁴⁶

⁴⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 14. 9. 2016 sp. zn./č. j.: I. ÚS 1377/16-1, první věta

⁴⁶ Usnesení Najvyššieho súdu v Bratislave ze dne 2. 12. 1987 sp. zn./č. j.: I To 107/87

Závěrem bych k této části, která se věnovala obnovovacímu řízení, chtěla dodat, že v souladu s nálezy Ústavního soudu, musí být důkazní řízení v řízení o návrhu na povolení obnovy kontradiktorní, stejně jako trestní řízení prováděné ve věci samé. V obnovovacím řízení se sice nerozhoduje o vině a trestu, ale lze jej srovnat s trestním řízením ve věci samé, jelikož i v řízení o návrhu na povolení obnovy se užívají základní zásady trestního práva procesního a i zde se provádí dokazování. Podle nálezu Ústavního soudu sp. zn.: III. ÚS 608/10-1 se § 286 trestního řádu musí vykládat ústavně konformně, je nutné respektovat princip kontradiktornosti a rovnosti účastníků. V souladu s principem kontradiktornosti musí mít i v obnovovacím řízení druhá strana právo seznámit se s argumenty, které předkládá druhá strana a zároveň právo se k nim vyjádřit.⁴⁷

4.3.2 Řízení po povolení obnovy

Po povolení obnovy v celém rozsahu nebo alespoň v části věci se věc dostane do dalšího stádia, do řízení, kde se znovu rozhodne o již jednou rozhodnuté věci, do obnoveného řízení. Obnovené řízení začíná, až když rozhodnutí o povolení obnovy nabyde právní moci.

4.3.2.1 Pokračování v řízení po povolení obnovy

Řízení po povolení obnovy je závislé na tom, kde skončilo řízení původní, bude na něj navazovat. Pokud tedy byla povolena obnova (a usnesení o povolení obnovy nabylo právní moci) u řízení, které skončilo pravomocným rozsudkem soudu, kterým byla schválena dohoda o vině a trestu, pravomocným usnesením státního zástupce o zastavení trestního stíhání, včetně schválení narovnání, o postoupení věci jinému orgánu nebo o podmíněném zastavení trestního stíhání, pokračuje se v přípravném řízení.⁴⁸

Jakmile se věc vrací do přípravného řízení, bude zde pokračovat dokazování. Původní důkazy se doplní o nové důkazy, které vyšly nově najevo, dále o důkazy, které prokazují skutečnosti, jež vyšly nově najevo. Podle typu přípravného řízení se zde uplatní obecná ustanovení trestního řádu o dokazování. Není vyloučeno provádění dokazování, které jde nad rámec nových skutečností a důkazů. Lze tedy vyhledat i jiné, nové důkazy, o kterých návrhovač sám nevěděl a proto je v návrhu na povolení obnovy nepoužil. Na konci přípravného řízení státní

⁴⁷ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7, str. 593

⁴⁸ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, § 288, odst. 1

zástupce rozhodne, nejčastěji podá obžalobu, avšak není vyloučeno i jiné rozhodnutí, které mu přísluší učinit. Může například podat návrh na potrestání, postoupit věc jinému orgánu, zastavit trestní stíhání, přerušit trestní stíhání, podat návrh na schválení dohody o vině a trestu.⁴⁹ I v řízení obnoveném se budou plně uplatňovat základní zásady trestního procesu, k tomuto stádiu se bude mimo jiné vztahovat zásada obsažená v § 2, odstavce 5 trestního řádu, podle kterého jsou orgány v přípravném řízení povinny postupovat tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, v rozsahu, který je nezbytný pro nové rozhodnutí.

V ostatních případech pokračuje soud po pravomocném povolení obnovy v řízení na podkladě původní obžaloby, nebo má možnost vrátit věc státnímu zástupci k došetření.⁵⁰ Pokračuje se ve stadiu, kde původní řízení skončilo. Nastává zde podobná situace jako u odvolacího soudu, který zruší původní rozsudek a vrátí věc k novému rozhodnutí soudu prvního stupně. Řízení vede zpravidla soud, který povolil obnovu řízení. Dokazování bude jádrem obnoveného řízení, provedené důkazy z původního hlavního líčení jsou v obnoveném řízení použitelné, soud je musí brát v úvahu, hodnotit je jak samostatně tak i v návaznosti na nové důkazy, které byly provedeny v obnoveném řízení. Pokud si důkazy provedené v hlavním líčení a důkazy provedené v řízení obnoveném vzájemně odporují, musí se soud s těmito rozpory vypořádat podle ustanovení trestního řádu, bude se jednat o § 207, odst. 2: „(2) *Protokol o dřívější výpovědi obžalovaného se přečte jen tehdy, když se jedná v nepřítomnosti obžalovaného, když obžalovaný odepře vypovídat anebo když se objeví podstatné rozpory mezi jeho dřívější výpovědí a jeho údaji při hlavním líčení a byl-li výslech proveden po sdělení obvinění způsobem odpovídajícím ustanovením tohoto zákona. Na tyto rozpory je třeba obžalovaného upozornit a dotázat se ho na jejich příčinu.*“⁵¹ Nebo podle § 211, odst. 3: „(3) *Protokol o dřívější výpovědi svědka se přečte také tehdy, byl-li výslech proveden způsobem odpovídajícím ustanovením tohoto zákona a svědek v hlavním líčení bez oprávnění odepřel vypovídat nebo se v podstatných bodech odchyluje od své dřívější výpovědi a*

⁴⁹ FENYK, Jaroslav a kol. Trestní právo procesní. 6., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 927 stran. ISBN 978-80-7478-750-8, str. 757

⁵⁰ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, § 288, odst. 2

⁵¹ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, § 207, odst. 2

a) obhájce nebo obviněný měl možnost se tohoto dřívějšího výsledku zúčastnit a klást vyslychanému otázky,

b) bylo-li zjištěno, že taková osoba byla předmětem násilí, zastrašování, podplácení či příslibů jiných výhod a tak vedena k tomu, aby nevypovídala nebo vypovídala křivě, nebo

c) byl-li obsah výpovědi ovlivněn průběhem výsledku v hlavním líčení, zejména v důsledku chování obžalovaného nebo přítomné veřejnosti.⁵² V rozsudku, konkrétně v jeho odůvodnění musí soud uvést úvahy, kterými se řídil při hodnocení vzájemně si odporujících výpovědí. Důkazy, které soud opatřil v řízení o návrhu na povolení obnovy, musí být v obnoveném řízení znovu provedeny, až poté tak mohou sloužit jako podklad pro vydání rozhodnutí ve věci samé.⁵³

V případě, kdy soud rozhodne o vrácení věci státnímu zástupci k došetření, vrací se věc do přípravného řízení a postupuje se stejně, jako když soud postupuje podle odstavce prvního – tedy když se věc vrací do přípravného řízení z důvodu toho, že byla povolena obnova řízení, které bylo pravomocně skončeno usnesením o zastavení trestního stíhání, o postoupení věci jinému orgánu, schválením narovnání nebo dohody o vině a trestu.

Pokud byl trestný čin, u kterého byla povolena obnova, spáchán ve vícečinném souběhu s jiným trestným činem, nebo s více jinými trestnými činy, a obviněnému byl za tyto trestné činy uložen trest souhrnný nebo úhrnný, postupuje se podle § 288, odst. 3 trestního řádu. Soud, který rozhoduje o obnově řízení, musí neprodleně rozhodnout o přiměřeném trestu za zbývající trestné činy. Takto rozhodnout musí co nejdříve, avšak až poté co usnesení o povolení obnovy řízení nabyde právní moci. Zákon pro rozhodnutí o trestu za zbývající trestné činy přímo stanoví formu zasedání soudu a tím je zasedání veřejné. Při rozhodování bude přihlížet k závažnosti těchto trestných činů. Pokud bude obviněný opět odsouzen za trestný čin, který se vrátil při povolení obnovy státnímu zástupci k došetření, bude se za tento trestný čin ukládat souhrnný trest. Stejně se bude postupovat, pokud se bude jednat o rozhodování a ukládání společného trestu při pokračování v trestném činu.

⁵² Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, § 211, odst. 3

⁵³ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7, str. 599

4.3.2.2 Rozhodnutí o vazbě obviněného

Trestní řád ukládá soudům neprodleně rozhodnout o vazbě obviněného, pokud se na něm vykonává trest odnětí svobody na základě původního pravomocného rozsudku. Soud musí rozhodnout ihned po právní moci usnesení o povolení obnovy řízení, kterým zrušil výrok o trestu. Ustanovení se použije zpravidla v případě, že soud nerozhodl podle § 282, odst. 3 trestního řádu, který mu umožňuje již po podání návrhu na obnovu řízení za splnění podmínek v něm uvedených, výkon trestu přerušit nebo odložit. Shrnu-li to, podmínkami pro rozhodnutí o vazbě jsou zrušení výroku o trestu a nabytí právní moci usnesení o povolení obnovy řízení.

Nejvyšší soud ve svém usnesení sp. zn.: 5 Tvo 160/2001 řešil mimo jiné pojem neprodleně. V jeho právní větě Nejvyšší soud stanovuje, že o vazbě musí být rozhodnuto ihned po nabytí právní moci usnesení o povolení obnovy, tj. bez průtahů, zákon pojmem “neprodleně“ sleduje, aby byla co nejvíce minimalizována doba, po kterou je omezena osobní svoboda obviněného poté, co zrušením výroku o uloženém trestu odnětí svobody odpadl důvod k dalšímu setrvání obviněného ve věznicí.⁵⁴ Tímto usnesením Nejvyšší soud zrušil usnesení Vrchního soudu, jímž byl obviněný vzat do vazby právě podle mnou řešeného ustanovení. Vrchní soud vydal usnesení o vzetí do vazby až 14 dnů poté, co usnesení o povolení obnovy řízení nabylo právní moci. Stěžovatel tak podal stížnost, o které rozhodoval Nejvyšší soud a ten shledal, že je důvodná. Důsledkem pak bylo propuštění obviněného na svobodu, což však neznamenalo, že Policie ČR nemohla znovu rozhodnout o vzetí do vazby na základě nově zjištěných skutečností. Ráda bych teď citovala část právní věty, která se věnuje pojmu neprodleně, resp. že vydání usnesení o vzetí do vazby po 14 dnech od nabytí právní moci usnesení o povolení obnovy řízení nelze brát jako neprodlené vydání rozhodnutí. *„Jestliže soud rozhodl až po uplynutí 14 dnů od doby, kdy nabylo právní moci rozhodnutí o povolení obnovy řízení spojené se zrušením výroku o vykonávaném trestu odnětí svobody, nelze takový časový úsek považovat za neprodlené rozhodnutí o vazbě, pokud soudu nic nebránilo, aby rozhodl dříve (pro rozhodnutí o vazbě měl k dispozici všechny potřebné podklady a z napadeného usnesení nevyplývá, že by prováděl či musel provádět jakékoli došetření ohledně důvodnosti vazby nebo jiných skutečností). Na tomto*

⁵⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 7. 11. 2001 sp. zn./č. j.: 5 Tvo 160/2001

*konstatování nemůže nic změnit ani fakt, že vazba byla obviněnému započítána od nabytí právní moci rozhodnutí o obnově. Za situace, kdy nebylo o vazbě podle § 287 tr. řádu v souvislosti s povolením obnovy řízení rozhodnuto neprodleně, odpadají jakékoli úvahy o tom, zda jsou u obviněného důvody vazby či nikoli. Ani jejich případná existence nemůže nahradit splnění podmínky spočívající v nutnosti neprodleného rozhodnutí o vazbě.*⁵⁵

Rozhodování o vazbě se bude řídit úpravou o vazbě, obsaženou v trestním řádu. K rozhodnutí o vazbě tak bude nezbytný jeden z vazebních důvodů daný trestním řádem. Důvody jsou obsažené v § 67 písm. a) až c). Stručně se jedná o vazbu útěkovou, u které jsou důvodem k vzetí do vazby obavy, že obviněný uprchne nebo se bude skrývat za účelem vyhnouti se trestnímu stíhání nebo trestu, zejména pokud nelze zjistit jeho totožnost, nemá stálé bydliště nebo mu hrozí trest ve velké výši. Druhým případem je vazba koluzní, pokud hrozí, že obviněný bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné či jinak mařit objasňování skutečností. Posledním případem, kdy je možné vzít obviněného do vazby, je vazba předstižná, pokud hrozí, že obviněný bude opakovat trestnou činnost, pro níž je stíhán nebo pokud hrozí, že dokoná trestný čin, či vykoná trestný čin, kterým hrozí. Splněny musí být i další podmínky pro uložení vazby stanovené trestním řádem. Bude se jednat zejména o zákonné limity pro trvání vazby, soud musí brát v úvahu i okolnosti, které vedly k povolení obnovy řízení.

Rozhodnout o vazbě soud musí i v tom případě, že vrací věc k došetření státnímu zástupci. Proti usnesení o vzetí do vazby je přípustná stížnost s odkladným účinkem v případech uvedených v § 74, odst. 2 trestního řádu.: *„(2) Odkladný účinek má pouze stížnost stran proti rozhodnutí o připadnutí peněžité záruky státu a stížnost státního zástupce proti rozhodnutí o propuštění obviněného z vazby, nejde-li o propuštění z vazby po vyhlášení zprošťujícího rozsudku. Byl-li však státní zástupce přítomen při vyhlášení rozhodnutí, má jeho stížnost odkladný účinek jen tehdy, byla-li podána ihned po vyhlášení rozhodnutí.*“⁵⁶

Pokud soud nerozhodne o vzetí do vazby a přitom dojde ke zrušení výroku o trestu, je povinen propustit obviněného na svobodu.

⁵⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 7. 11. 2001 sp. zn./č. j.: 5 Tvo 160/2001, právní věta, Havlíček Brain Team

⁵⁶ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, § 74, odst. 2

4.3.2.3 Důsledky obnovy řízení konané ve prospěch obviněného

Povolení obnovy řízení a konání obnoveného řízení má své důsledky. Ovšem jen v případě, kdy byla obnova řízení povolena ve prospěch obviněného. Úprava důsledků stanovená trestním řádem v jeho § 289 neplatí ani v případě, kdy byla obnova řízení povolena jak ve prospěch, tak i částečně v neprospěch obviněného.

4.3.2.3.1 Promlčecí doba

Trestní řád stanovuje, že doba od právní moci původního rozsudku do doby právní moci usnesení, které povoluje obnovu řízení, se nezapočítává do promlčecí doby. Jedná se o promlčecí dobu, která je stanovena na trestní odpovědnost za trestný čin podle § 34 trestního zákoníku. Promlčecí doba se zde staví podle § 34, odst. 3 písm. a):

„(3) Do promlčecí doby se nezapočítává

a) doba, po kterou nebylo možno pachatele postavit před soud pro zákonnou překážku,“⁵⁷

Jedná se o stavení doby, které trvá do doby, kdy usnesení o povolení obnovy řízení nabyde právní moci, pak běh promlčecí doby opět pokračuje tam, kde skončil.

Ustanovení upravující tento důsledek obnovy řízení konaného ve prospěch obviněného umožňuje pokračovat po povolení obnovy v trestním stíhání i v tom případě, pokud od právní moci původního rozsudku už promlčecí doba uplynula a proto by v jiném případě muselo po zrušení původního rozsudku nebo jeho části dojít k zastavení trestního stíhání a to z důvodu stanoveného § 11, odst. 1 písm. b).⁵⁸ Tento důvod zní:

„(1) Trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno

b) je-li trestní stíhání promlčeno,“⁵⁹

⁵⁷ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 34, odst. 3, písm. a)

⁵⁸ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7, str. 601

⁵⁹ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, § 11, odst. 1, písm. b)

4.3.2.3.2 Zákaz reformationis in peius

U obnovy řízení konané ve prospěch obviněného je právní úpravou stanoven zákaz reformationis in peius. To znamená, že mu novým rozsudkem nesmí být uložen přísnější trest, než který mu byl uložen v původním rozsudku. Zákaz se ovšem vztahuje jen na výrok o trestu, není tedy vyloučeno, že v obnoveném řízení bude obviněný uznán vinným závažnějším trestným činem, je však zakázáno mu i za tento závažnější trestný čin uložit přísnější trest.

Zákaz platí jak pro soud, který obnovu řízení povolil, ale i pro další stadia trestního řízení, která mohou po povolení obnovy nastat. Platí až do doby, kdy nový rozsudek nabyde právní moci. Vztahuje se také na osobu, v jehož prospěch byla povolena obnova řízení podle § 285 trestního řádu, který upravuje beneficium cohaesionis, dobrodiní v souvislosti, které jsem rozebírala v podkapitole 4.3.1.5. Existuje ale i rozhodnutí, na které se zákaz reformace in peius nevztahuje a tím je rozhodnutí o náhradě škody, nemajetkové újmy v penězích nebo rozhodnutí o vydání bezdůvodného obohacení.⁶⁰ V obnoveném řízení se tak může stát, že soud obviněnému zvýší částku náhrady škody nebo nemajetkové újmy. Považuji to za negativum, jelikož to může osobu odradit od podání návrhu na povolení obnovy řízení.

Zásada zákazu reformationis in peius neplatí jen pro obnovu řízení, ale i pro další mimořádné i řádné opravné prostředky uplatňované v trestním právu. Lze říci, že u institutu obnovy řízení je zákaz reformace in peius uplatňován nejužěji vzhledem k ostatním opravným prostředkům. U odvolání a stížnosti jako řádných opravných prostředků a u dovolání a stížnosti pro porušení zákona jako dalších mimořádných opravných prostředků se tento zákaz vztahuje nejen na výrok o trestu, jako je tomu u obnovy řízení, ale i na celý výrok o vině. U ostatních opravných prostředků tak nelze obviněného uznat vinným těžším trestným činem, než kterým byl uznán vinným v původním, napadaném rozsudku.

Na závěr ještě doplním, že zákaz se uplatní i v případě, že v novém obnoveném řízení soud uloží obviněnému souhrnný trest k trestu, který je stanovený podle § 288, odst. 3 trestního řádu, pro připomenutí: „(3) *Jestliže byla povolena obnova, jen pokud jde o některý z trestných činů, za něž byl pravomocně uložen úhrnný nebo souhrnný trest a soud vrátil věc státnímu zástupci k došetření,*

⁶⁰ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7

*stanoví po právní moci usnesení povolujícího obnovu ve veřejném zasedání rozsudkem přiměřený trest za zbývající trestné činy.*⁶¹

4.3.2.3.3 Smrt obviněného

Posledním ze zákonem stanovených důsledků je situace, kdy obviněný zemře v době mezi právní mocí původního rozsudku a právní mocí rozhodnutí o povolení obnovy řízení ve prospěch obviněného nebo zemře po pravomocném rozhodnutí. Pokud se v této době stále vede trestní stíhání, tak jej nelze dle platné právní úpravy zastavit jen proto, že obviněný zemřel. Jeho smrt nepřekáží provedení dalšího řízení.

Právní úprava trestního řádu stanovuje v § 11 odst. 1 písm. e):

„(1) Trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno

*e) proti tomu, kdo zemřel nebo byl prohlášen za mrtvého,*⁶² Vzhledem k této skutečnosti lze konstatovat, že řešené ustanovení je výjimkou z pravidla. Navazuje také na § 279 písm. d) který nám stanovuje, že obnova řízení v neprospěch obviněného je nepřijatelná, pokud obviněný zemřel. V neprospěch se tedy konat řízení dál nemůže, pokud obviněný zemřel, ale v jeho prospěch lze v řízení pokračovat i po jeho smrti. Podle mého názoru je toto řešení správné, jelikož v některých případech to může vést k „očistění“ jména obviněného, když nové skutečnosti nebo důkazy budou naznačovat, že osoba trestný čin například nespáchala. Stejně se postupuje i v případě, že byl obviněný prohlášen za mrtvého.

K tomuto ustanovení uvedu jeden příklad z judikatury, který se k němu vztahuje, jedná se o rozsudek Nejvyššího soudu, jehož právní věta zní: *„Ustanovení § 289 písm. c) tr. ř. se vztahuje na případy, kdy obviněný zemřel až poté, co bylo učiněno rozhodnutí, proti kterému směřuje návrh na povolení obnovy řízení. Toto ustanovení se neuplatní, spočívá-li vada původního rozhodnutí v tom, že jím nedošlo k zastavení trestního stíhání obviněného, přestože ten před vydáním rozhodnutí zemřel. Jestliže je smrt obviněného novou skutečností, odůvodňující povolení obnovy řízení podle § 278 tr. ř., pak po jejím povolení musí být trestní stíhání podle § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř. zastaveno.*⁶³

⁶¹ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, § 288, odst. 3

⁶² Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), § 11, odst. 1, písm. e)

⁶³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2016 sp. zn./č. j.:7 Tz 15/2016-12

V obnoveném řízení se tedy bude postupovat stejně, jako v situaci, kdy by obviněný ještě žil. Věc bude projednána a bude rozhodnuto. Oprávněné osoby můžou proti rozhodnutí vydanému v obnoveném řízení podat odvolání.

Závěrem jen doplním, že pokud soud rozhoduje znovu ve věci, v níž byl původní rozsudek soudem zrušen pouze částečně, tak musí do nového rozsudku pojmout pouze ty výroky, o nichž znovu rozhoduje. V novém rozsudku by také měl poukázat na souvislost mezi těmito novými výroky a mezi výroky, v nichž zůstal dřívější rozsudek nedotčen.⁶⁴

⁶⁴ FENYK, Jaroslav a kol. Trestní právo procesní. 6., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 927 stran. ISBN 978-80-7478-750-8, str. 759

4.4 Specifika obnovy řízení v řízení ve věcech mladistvých

Mladiství, tedy osoby, které v době činu dovršily patnáctý rok, ale nepřekročily rok osmnáctý, vyžadují zvýšenou péči a individuální přístup. Protiprávní činy mladistvých se nazývají provinění. Zvláštní ustanovení o řízení proti mladistvým upravuje zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže).

Jedním z rozdílů, které existují mezi řízením proti mladistvým a řízením vedeném proti zletilé osobě je skutečnost, že mladistvý musí mít v řízení o návrhu na povolení obnovy řízení obhájce a to v tom případě, že soud rozhoduje ve veřejném zasedání.⁶⁵ Pro zletilou osobu to zákon nestanovuje.

Specifikem je také lhůta stanovená pro státního zástupce pro podání návrhu na povolení obnovy v neprospěch mladistvého. Lhůta činí 6 měsíců a běží od doby, kdy se státní zástupce dozvěděl o skutečnostech odůvodňujících podání návrhu na obnovu řízení, nejdéle pak do uplynutí poloviny doby promlčení trestního stíhání.⁶⁶ Rozšiřuje se i okruh oprávněných osob, když ve prospěch mladistvého může podat návrh na obnovu řízení i orgán sociálně-právní ochrany dětí. Orgán sociálně-právní ochrany dětí však může návrh podat, pouze pokud obviněný ještě nedovršil devatenáctý rok svého života.

⁶⁵ Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů, § 42, odst. 2, písm. c)

⁶⁶ Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů, § 72, odst. 3

4.5 Náhrada škody

Nesprávná rozhodnutí se bohužel nevyhýbají ani trestnímu právu. Pokud už k nesprávnému rozhodnutí dojde, je nutné, aby stát poskytoval nějakou satisfakci. Právní řád stanovuje pro takto poškozené osoby náhradu škody, která je v odůvodněných případech poskytnuta. Náhrada škody se poskytuje za škodu, která postiženému vznikla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.

Náhrada škody je zakotvena i na úrovni ústavněprávní, když článek 36, odst. 3 Listiny základních práv a svobod stanoví, že každý má právo na náhradu škody způsobené mu nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy nebo nesprávným úředním postupem. Listina dále stanovuje, že podrobnosti upravuje zákon, tím je zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 385/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád). Podle citovaného zákona stát odpovídá za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci. V § 2 se pak dočteme, že se této odpovědnosti nelze nijak zprostit, tudíž se jedná o odpovědnost objektivní. U objektivní odpovědnosti se nezkoumá složka zavinění, důležité je pouze to, zda jsou splněny podmínky pro uplatnění nároku na náhradu škody stanovené zákonem.

Stát odpovídá za škodu, kterou způsobily státní orgány. V souvislosti s mým tématem, obnovou řízení, se bude jednat o orgány činné v trestním řízení. Těmi jsou policejní orgány, státní zástupce a soud. V § 5 zákona o odpovědnosti je přímo stanoveno, že stát odpovídá za škodu způsobenou rozhodnutím vydaným v trestním řízení:

„Stát odpovídá za podmínek stanovených tímto zákonem za škodu, která byla způsobena

a) rozhodnutím, jež bylo vydáno v občanském soudním řízení, ve správním řízení, v řízení podle soudního řádu správního nebo v řízení trestním,

b) nesprávným úředním postupem.“⁶⁷

⁶⁷ Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 385/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, § 5

4.5.1 Podmínky pro uplatnění nároku na náhradu škody

V trestním právu se podle citovaného zákona nahrazuje škoda, která vznikla v důsledku nezákonného rozhodnutí. Bude se jednat o takové rozhodnutí, které již je pravomocné a později byl zrušeno pro jeho nezákonnost v přezkumném řízení, v našem případě v obnovovacím řízení. Může se jednat i o pravomocné rozhodnutí, které bylo zrušeno na základě ústavní stížnosti. Nemusí být přímo zrušeno, ale postačí i jeho změna. Rozhodnutím o zrušení nebo změně pravomocného rozhodnutí je pak vázán soud, který případně bude rozhodovat o nároku na náhradu škody.⁶⁸

Vzhledem k tématu obnovy řízení, se pojďme podívat kdo má nárok na náhradu škody v tomto případě. Zjistíme to z § 10 řešeného zákona. Ustanovení stanovuje, že nárok na náhradu škody způsobené nesprávným rozhodnutím o trestu má ten, na němž byl zcela nebo z části vykonán trest a současně v pozdějším řízení byl zproštěn obžaloby nebo bylo trestní stíhání vůči němu zastaveno z důvodů, pro které soud v hlavním líčení zprošťuje obžaloby. To však neplatí v případě, že zastavení trestního stíhání nařídí prezident republiky v rámci svého práva udělit amnestii nebo milost. Stejné právo má i ten, který byl v pozdějším řízení odsouzen k trestu, který je mírnější než ten, který na něm byl vykonán na podkladě zrušeného rozhodnutí. Zde náhrada škody náleží jen se zřetelem k rozdílu mezi vykonaným trestem a trestem uloženým novým rozsudkem.⁶⁹

Pokud si toto převedeme do našeho tématu, bude se jednat o situaci, kdy obviněný už vykonal trest uložený mu původním rozsudkem, nebo je ještě ve výkonu trestu a podá návrh na povolení obnovy, kterou soud povolí a v obnoveném řízení soud obviněného zproští obžaloby, nebo mu uloží mírnější trest. V těchto případech tak obviněný bude mít nárok na náhradu škody způsobenou mu nezákonným rozhodnutím. Podkladem pro uplatnění jeho nároku bude usnesení o povolení návrhu na obnovu řízení vydané v obnovovacím řízení a také nové rozhodnutí vydané v obnoveném řízení.

V otázce, kde uplatnit nárok na náhradu škody, se musíme podívat do § 6 citovaného zákona. Ve věcech náhrady škody způsobené nezákonným rozhodnutím

⁶⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1.10.2016 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 264/2016 Sb.*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-160-1, str. 777-778

⁶⁹ Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, § 10

jednají jménem státu ministerstva. V našem případě se bude jednat o Ministerstvo spravedlnosti, které má pravomoc rozhodovat o nároku na náhradu škody v případech, kdy byla způsobena v trestním řízení. Osoba, která chce svůj nárok uplatnit, pošle žádost o přiznání nároku na náhradu škody na Ministerstvo spravedlnosti. Ministerstvo spravedlnosti o nároku rozhodne, pokud osobě přizná nárok, musí škodu nahradit do šesti měsíců od uplatnění nároku. Pokud do šesti měsíců nebyl nárok poškozeného v plné výši uspokojen, může se poškozený domáhat náhrady škody u soudu. Ministerstvo spravedlnosti má i možnost požadovat regresní úhradu po soudci nebo státním zástupci, kteří se podíleli na vzniku nezákonného rozhodnutí. Vina soudce nebo státního zástupce však musí být zjištěna v kárném nebo trestním řízení.⁷⁰

4.5.2 Promlčení nároku na náhradu škody

Nárok na náhradu škody se promlčuje. Promlčecí doba je zákonem stanovena na 2 roky a počítá se ode dne, kdy nabylo právní moci zprošťující rozhodnutí, rozhodnutí, jímž byl trestní stíhání zastaveno, zrušující rozhodnutí, rozhodnutí, jímž byla věc postoupena jinému orgánu nebo rozhodnutí odsuzující k mírnějšímu trestu.⁷¹

⁷⁰ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1.10.2016 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 264/2016 Sb.*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-160-1, str. 781

⁷¹ Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, § 33

5. Komparace s vybranou zahraniční právní úpravou

Poslední kapitolou této diplomové práce je komparace právní úpravy institutu obnovy řízení v České Republice se zahraniční právní úpravou. Pro srovnání jsem si vybrala právní úpravu účinnou ve Slovenské republice. Důvodem mého rozhodnutí je fakt, že tato země k nám neodmyslitelně po dlouhou dobu patřila, mívali jsme společnou právní úpravu, která vycházela z té rakouské, která byla převzata po první světové válce. Do konce roku 1992 měla Česká a Slovenská republika společnou právní úpravu, po rozdělení Československa se naše cesty rozešly a proto bych se ráda zaměřila na to, jakou cestou se daly právní řády těchto dvou demokratických právních států.

5.1 Slovenský trestný poriadok

Česká a slovenská úprava trestního procesu vycházela ze stejného historického základu. Česká republika si však ponechala zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), tedy úpravu přijatou za doby socialismu. Slovenská republika se vydala jinou cestou, když 2. 7. 2005 přijala zcela nové zákony a tím rekonfigurovala trestní právo. Jednalo se jak o nový trestní zákoník, zák. č. 300/2005 Z. z., trestný zákon, tak i trestní řád, zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.

5.1.1 Mimořádné opravné prostředky slovenského trestného poriadku

Mimořádnými opravnými prostředky se trestný poriadok věnuje v třetí části, hlavně osmé v § 363-405. Stejně jako český trestní řád i ten slovenský upravuje 3 mimořádné opravné prostředky. Prvním z mimořádných opravných prostředků, které trestný poriadok upravuje, je zrušení pravomocného rozhodnutí vydané v přípravném řízení. Tento opravný prostředek je upraven v §363 a následující. Pravomoc zde má generální prokurátor, ten může zrušit pravomocné rozhodnutí prokurátora nebo policejního orgánu, pokud tímto rozhodnutím nebo v konání, které mu předcházelo, byl porušen zákon. K takovému zrušení mohou podat oprávněné osoby návrh nebo generální prokurátor tak může učinit i bez návrhu. Mezi oprávněné osoby právní úprava řadí obviněného, který tak může učinit ve svůj prospěch, v jeho prospěch také osoby, které v jeho prospěch můžou podat odvolání, poškozený v neprospěch obviněného a zúčastněná osoba. Návrh musí být podán do

3 měsíců od nabytí právní moci napadaného rozhodnutí a generální prokurátor může rozhodnout o jeho zrušení do 6 měsíců od nabytí právní moc.⁷²

Druhým mimořádným opravným prostředkem slovenského trestního řádu je, stejně jako v tom českém, dovolání. Dovolání je možné podat proti pravomocnému rozhodnutí soudu. Na rozdíl od naší právní úpravy však i proti rozhodnutí soudu prvního stupně, v tom případě, že byl porušen zákon nebo ustanovení o konání, které rozhodnutí předcházelo, pokud je takové porušení důvodem dovolání podle § 371 trestního řádu. Důvody jsou v § 371 stanoveny taxativně, jde například o situaci, kdy soud rozhodoval v nezákonném složení, byl nepřislušný apod. Oprávněnými osobami jsou s různými podmínkami generální prokurátor, obviněný a ministr spravedlnosti.⁷³

Posledním mimořádným opravným prostředkem je obnova řízení, které se věnuji v následující podkapitole.

5.1.2 Srovnání úpravy institutu obnovy řízení

Po nastudování slovenské právní úpravy musím konstatovat, že výrazné odchylky u institutu obnovy řízení vzhledem k právní úpravě v České republice, jsem neshledala. Na úpravě jde vidět, že z velké části vychází z právní úpravy zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, kterým se řídila i Slovenská republika v době, kdy ještě existovalo Československo. Menší rozdíly tam však jsou a proto si je pojdme rozebrat.

Obnova řízení zde směřuje, stejně jako v České republice, k nápravě vad skutkových. Důvody k podání návrhu na obnovu řízení jsou ve své podstatě stejné, jedná se také o nové skutečnosti nebo důkazy dříve neznámé, které by mohly samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve odůvodnit jiné rozhodnutí o vině anebo vzhledem k nimž by původně uložený trest byl ve zřejmém nepoměru k závažnosti činu nebo k poměrům pachatele nebo uložený druh trestu by byl ve zřejmém rozporu s účelem trestu.⁷⁴ Slovenský trestní řád zde má navíc jeden důvod, který odůvodňuje podání návrhu na obnovu řízení, jedná se o případ, kdy je rozhodnutí o upuštění od uložení souhrnného trestu ve světle nových skutečností nebo důkazů, ve zřejmém nepoměru k závažnosti činu nebo k poměrům

⁷² Zákon č. 301/2005/Z. z., trestný poriadok, § 363-367

⁷³ Zákon č. 301/2005/Z. z., trestný poriadok, § 368-392

⁷⁴ *Slovenský trestní řád*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2006. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-7338-056-0, str. 209

pachatele, nebo pokud je rozhodnutí o upuštění od uložení souhrnného trestu ve zřejmém nepoměru s účelem trestu. V ustanoveních má slovenský trestní řád vedle pravomocných usnesení soudu nebo prokurátora o podmíněném zastavení trestního stíhání také přidáno usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání spolupracujícího obviněného. V ustanoveních věnujících se důvodům, na jejichž základě lze podat návrh na obnovu řízení, slovenský trestní řád přímo stanovuje, že skutečností dříve neznámou je také rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, podle kterého byla porušena základní lidská práva nebo svobody obviněného v rozhodnutí prokurátora, soudu nebo v řízení, které mu předcházelo. Důvodem pro podání návrhu na obnovu řízení je v případě, že nepříznivé následky nelze napravit jinak. Dovolte mi citovat toto ustanovení § 394 Slovenského trestního řádu:

„(4) Skutečnosťou skôr neznámou podľa odsekov 1 až 3 je aj rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorého rozhodnutím prokurátora alebo súdu Slovenskej republiky alebo v konaní, ktoré mu predchádzalo, boli porušené základné ľudské práva alebo slobody obviněného, ak negatívne dôsledky tohoto rozhodnutia nemožno inak napraviť.“⁷⁵ V souvislosti s tímto odstavcem mě napadá, že dle mého názoru by bylo užitečné a praktické přidat do našeho trestního řádu třetí důvod k podání návrhu na obnovu řízení, tedy zrušení právního předpisu, který je v současné době upraven pouze zákonem č.182/1993 Sb., o Ústavním soudu v jeho § 71. Došlo by tak ke shrnutí všech důvodů do jednoho zákona a jistě by to bylo dobré pro přehlednost.

Dalším rozdílem, který jsem v právních úpravách našla, se týká situace, kdy je vyloučena obnova řízení v neprospěch obviněného. Na rozdíl od české úpravy, slovenská úprava nezahrnuje vyloučení obnovy řízení v případě, že uběhla polovina promlčecí doby stanovené pro trestný čin.

Osoby oprávněné k podání návrhu na povolení obnovy jsou v obou právních úpravách stanoveny stejně. I slovenský trestní řád stanovuje za jedinou osobu oprávněnou k podání návrhu v neprospěch obviněného státního zástupce, resp. prokurátora. Ve prospěch může návrh podat samotný obviněný nebo osoby, které by mohly v jeho prospěch podat odvolání. Stejně je upravena povinnost soudu nebo jiného státního orgánu, pokud se dozví o okolnosti, která by mohla odůvodnit podání návrhu na povolení obnovy, oznámit ji prokurátorovi. Oba trestní řády znají institut zpětvzetí návrhu na povolení obnovy s tím rozdílem, že slovenský trestní

⁷⁵ Zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok, § 394, ods. 4

řád výslovně upravuje možnost zpětvzetí návrhu i nadřízeným prokurátorem, který může vzít zpět návrh podaný podřízeným prokurátorem. Zpětvzetí návrhu vezme na vědomí předseda senátu usnesením.⁷⁶

Úprava příslušnosti soudu k rozhodnutí o obnově řízení je část, kde se nachází dle mého názoru, podstatný rozdíl mezi oběma trestními řady. Jedná se o ustanovení slovenského trestního řádu, které stanoví, že o návrhu na povolení obnovy řízení, jež skončilo pravomocným rozhodnutím soudu, musí rozhodnout jiný samosoudce nebo jiný senát soudu než ten, který rozhodoval v prvním stupni. K této úpravě se také přikláním a vítala bych, kdyby se zákonodárci rozhodli ji vnést i do našeho trestního řádu. Jiný samosoudce nebo jiný senát by byl k tomuto rozhodování vhodnější hlavně z důvodu objektivnosti. Nový samosoudce nebo senát nezná obsah spisu a skutkový děj řešené věci, vše uvidí poprvé a mohou přinést na celý případ jiný pohled. Lze přemýšlet i o možnosti, že by o povolení návrhu na obnovu řízení rozhodoval soud nadřízený. Já osobně si ale myslím, že by stačilo jen obměnit osoby rozhodující a zbytečně nezatěžovat nadřízené soudy. Co se týče obnoveného řízení, tam myslím, že je úprava rozhodování prvostupňového soudu vhodná. Budeme-li pokračovat ve srovnání obou trestních řádů, slovenský trestní řád neupravuje možnost krajských soudů rozhodnout o návrhu na povolení obnovy v případech, kdy v původním řízení rozhodoval soud okresní a státní zástupce to navrhne, jelikož nové skutečnosti a důkazy nasvědčují, že jde o trestný čin příslušející do pravomoci krajského soudu.

V případě zamítnutí návrhu na povolení obnovy je úprava stejná s detailem, že slovenský soud jej v případech že byl podán neoprávněnou osobou, návrh směřuje jen proti rozhodnutí nebo výroku, stran něhož není obnova přípustná nebo je-li obnova vyloučena dle § 395, odmítne. A pokud jde o poslední důvod, kdy soud neshledá podmínky obnovy dle § 394, návrh zamítne. Český trestní řád u všech důvodů mluví o zamítnutí.

Stejná je i úprava principu *beneficia cohaesionis*, kterému oba trestní řady věnují samostatný paragraf. Shodná jsou i ustanovení o rozhodování ve veřejném, neveřejném zasedání a o stížnosti, kterou je možné podat proti usnesení o návrhu na povolení obnovy. Dostáváme se do řízení po povolení obnovy, i ve slovenském trestním řádu je upravena povinnost neprodleně rozhodnout o vzetí obviněného do vazby. Stejně je i pokračování v přípravném řízení, byla-li pravomocně povolena

⁷⁶ Zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok, § 396

obnova řízení, které skončilo pravomocným usnesením prokurátora o zastavení trestního stíhání, podmíněném zastavení trestního stíhání. V ostatních případech pokračuje soud na podkladě původní obžaloby, stejná je i úprava stanovení trestu za zbývající trestné činy, pokud byla povolena obnova řízení jen u některého z trestných činů, za které byl pravomocně uložen úhrnný nebo souhrnný trest. Shodně trestní řády upravují i důsledky obnovy řízení povolené ve prospěch obviněného, nezapočítání doby od pravomocnosti původního rozsudku do právní moci usnesení o povolení obnovy do promlčecí doby, zákaz reformace in peius a že smrt obviněného není překážkou k dalšímu řízení.⁷⁷

Ze studia slovenského trestního řádu mi plyne jediné, že i když už nejsme jednotný stát a v lecčem se lišíme, naše právní úprava stojí na stejných základech.

⁷⁷ Zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok, § 401-405

6. Závěr

Ve své diplomové práci jsem se podrobně věnovala úpravě jednoho z mimořádných opravných prostředků, které se uplatňují v trestním procesu. Obnova řízení je institut, který umožňuje prolomit nezměnitelnost pravomocných rozhodnutí a na základě nových skutečností a důkazů rozhodnout jinak. Obnovu řízení jsem ve své práci probrala nejdříve z historického úhlu. Nejdříve jsem čtenáře stručně uvedla do historického exkurzu, této části jsem věnovala menší prostor a více jsem se soustředila na současnou právní úpravu institutu obnovy řízení. 4. kapitola je tak nejrozsáhlejší částí a současně jádrem této diplomové práce. Detailně jsem se zabývala každým ustanovením platného trestního řádu, které se věnuje obnově řízení. Závěrem diplomové práce je komparace s právní úpravou, která je platná ve Slovenské republice. V této části zmiňuji i skutečnosti, které by dle mého názoru, bylo vhodné upravit jinak.

Pro napsání této diplomové práce jsem čerpala z různých zdrojů, ať už tištěných knih nebo elektronických webových stránek, které se věnují právu. Nejvíce jsem využívala odbornou právnickou literaturu zaměřující se na trestní právo procesní. Ve větší míře jsem využila služeb judikatury, která sice není přímým pramenem práva, ale má podle mého názoru velký vliv na výklad ustanovení zákonů. Judikaturu jsem se snažila využít u každého z jednotlivých ustanovení, abych zjistila, jak se k výkladu norem staví soudy. Nemalý vliv zde má i Ústavní soud, který patří mezi instituce chránící základní práva osob. Mezi ty patří i právo na soudní ochranu, které se přímo dotýká institutu obnovy řízení. Z těchto důvodů je judikatura druhým nejpoužívanějším zdrojem této práce.

Úprava obnovy řízení, která jako jediná z trojice mimořádných opravných prostředků směřuje vůči vadám ve skutkových zjištěních, je dle mého názoru velice důležitým prostředkem ochrany osob proti nesprávným soudním rozhodnutím. Použití mimořádných opravných prostředků stojí až na úplném konci trestního procesu, jsou pouze výjimečným prostředkem, kterého lze užít za splnění podmínek daných zákonem. Vzhledem ke stanoveným podmínkám a také ke skutečnosti, že se do právní moci soudních rozhodnutí má zasahovat opravdu jen výjimečně, pokud to situace opravdu požaduje, se lze domnívat, že bude většina podaných návrhů na obnovu řízení spíše zamítnuta než povolena.

Ze studia obnovy řízení musím vyvodit závěr, že je tento institut právně upraven vcelku přijatelně. Najdou se i menší nedostatky, které by bylo vhodné

upravit jinak. Například, jak je zmíněno v poslední kapitole, rozhodování o návrhu na povolení obnovy jiným samosoudcem nebo v jiném složení senátu. Nicméně, novely zákonů jsou častým jevem, a třeba se zákonodárci nechají inspirovat slovenským trestním řádem.

V každém demokratickém právním řádu by měli existovat instituty ochrany před nesprávnými soudními rozhodnutími, považuji je za důležité součásti jakéhokoli procesu před soudem, proto jsem ráda za výběr, podle mě, důležitého tématu. Cílem mé práce bylo vystihnout podstatu, účel obnovy řízení a představit čtenářům diplomové práce komplexní právní úpravu. Snažila jsem se podrobněji si rozebrat všechna ustanovení včetně uvedení soudní judikatury vztahující se k tématu za účelem zjištění, jak se k výkladu jednotlivých ustanovení staví soudy. Ve slovenském právním řádu jsem se pak nechala inspirovat, jaké změny by bylo vhodné vnést i do naší právní úpravy tohoto mimořádného opravného prostředku. Myslím si, že stanovený cíl jsem splnila, sama jsem při studiu obnovy řízení nabyla nových vědomostí.

Resumé

In this thesis I deal with the retrial institute. Retrial is one of the extraordinary remedies in our criminal law.

Retrial is regulated by the Act. No. 141/1961 Coll – Criminal Procedure Code. In this Act, two other extraordinary remedies are regulated, extraordinary appeal and complaint for violation of the law. Retrial is an extraordinary remedy which allows to overturn the final decision which suffers from factual defects. The law regulates conditions for using this remedy. One of the most important is the fact that there are new evidences or new facts, that were previously unknown to law enforcement authorities.

In the beginning of this thesis is brief history of the retrial. The most comprehensive part of the work is legal adjustment of retrial. It covers conditions for using this remedy, proceedings and reparations of damages. At the end, there is comparison with the Slovakian legal adjustment of retrial.

I tried to analyze every individual provision of the retrial. For my work I used law literature and also court judicature. The extraordinary remedies are very important institutes in law. They are used for protection against incorrect court decisions. The extraordinary remedies are important parts of every democratic legal system.

Seznam použitých zdrojů:

Odborná literatura:

BLÁHOVÁ, Ivana. *Rekodifikace trestního práva procesního v letech 1948-1950*. Praha: Auditorium, 2017. ISBN 978-80-87284-59-9

DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7

FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní právo procesní*. 6., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 927 stran. ISBN 978-80-7478-750-8

HUSÁR, E. *Trestné právo procesné*. 2. vydání. Bratislava: IURA EDITION, 2001. 279 s. Vysokoškolské učebnice. ISBN 80-89047-04-1

CHMELÍK, Jan a kol. *Trestní řízení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. 509 s. Monografie. ISBN 978-807380-488-6

JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 10. 2016 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 264/2016 Sb.*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-160-1

NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní právo procesní*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 410 s. ISBN 97880-7380-237-0

Slovenský trestní řád. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2006. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-7338-056-0

ŠÁMAL, Pavel. *Opravné prostředky v trestním řízení: stížnost pro porušení zákona: obnova řízení*. Praha: C. H. Beck, 1999. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-7179-249-7

ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. V Praze: C. H. Beck, 2013., 1009 stran. Academia iuris. ISBN 978-80-7400-496-4

ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. II., § 157-314. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013., s. 1899-3730. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0

VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. Vydání první. V Praze: C. H. Beck, 2014., 1049 stran. Praktická knihovna. ISBN 978-80-7400-457-5

VANTUCH, Pavel. *Obhajoba obviněného*. 3., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 9788074003219

Legislativa:

Ústavní zákon č.1/1993 Sb., Ústava České republiky

Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

Zákon ze dne 23. 05. 1873 č. 119/1873, jímž se zavádí nový řád soudu trestního

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 300/2005 Z. z., trestný zákoník

Zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok

Judikatura:

Nález Ústavního soudu ze dne 24. 2. 2009 sp. zn./č. j.: I. ÚS 2517/08-1

Nález Ústavního soudu ze dne 8. 12. 2011 sp. zn./č. j.: III. ÚS 1231/11-1

Nález Ústavního soudu ze dne 14. 9. 2016 sp. zn./č. j.: I. ÚS 1377/16-1

Nález Ústavního soudu ze dne 26. 8. 2010 sp. zn./č. j.: III. ÚS 608/10-1

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 5. 2001 sp. zn./č. j.: 3 Tz 82/2001

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 1970 sp. zn./č. j.: 1 Tz 4/70

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2016 sp. zn./č. j.:7 Tz 15/2016-12

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 21. 10. 1988 sp. zn./č. j.: 4 Tz 35/88

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 25. 1. 1980 sp. zn./č. j.: 7 Tz 1/8

Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013 sp. zn./č. j.:Tpjn 302/2012

Stanovisko Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 1. 1991 sp. zn./č. j.: Tpj 89/90

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 1965 sp. zn./č. j.: 10 To 11/65

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 18. 10. 1972 sp. zn./č. j.: 5 Tz 21/72

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 1. 1991 sp. zn./č. j.: 7 Tr 63/90

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 7. 11. 2001 sp. zn./č. j.: 5 Tvo 160/2001

Usnesení Nejvyššího soudu SSR ze dne 4. 3. 1981 sp. zn./č. j.: 2 To 14/81

Usnesení Najvyššieho súdu v Bratislave ze dne 2. 12. 1987 sp. zn./č. j.: 1 To 107/87

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 3. 2015 sp. zn./č. j.: 12 To 2/2015

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 6. 4. 2004 sp. zn./č. j.: 1 Ntd 9/2004

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 21. 3. 2000 sp. zn./č. j.: 4 To 250/2000

Webové stránky:

www.epravo.cz

www.profipravo.cz